

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Oravský Biely
Potok (2007-2013)

Na príprave Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Oravský Biely Potok sa podieľal tím pracovníkov spoločnosti Premier Consulting spol. s r.o.:

- Ing. Miroslav Švec – hlavný projektový manažér
- Mgr. Erika Keresztesová – projektový manažér
- Mgr. Zdenka Vitikáčová – asistentka projektového manažéra

Premier Consulting, spol. s r.o.

Hlavná kancelária: Hadovská cesta 870 • 945 01 Komárno • Slovak Republic
tel. +421 35 7713585 • fax: +421 35 7714250 • e-mail: info@premier-consulting.sk

www.eurofondy.sk

Obsah

Vízia rozvoja obce Oravský Biely Potok

1. Úvod
2. Ekonomické a sociálne východiská
  - 2.1. Sociálno-ekonomická analýza
    - 2.1.1. Rozvojový potenciál a ľudské zdroje
    - 2.1.2. Ekonomická charakteristika
    - 2.1.3. Občianska vybavenosť
    - 2.1.4. Vzdelávanie a kultúra
    - 2.1.5. Životné prostredie
  - 2.2. Analýza realizovaných opatrení
  - 2.3. SWOT analýza
  - 2.4. Kľúčové disparity a hlavné faktory rozvoja
3. Rozvojová stratégia
  - 3.1. Ciele a priority
  - 3.2. Opatrenia a aktivity
  - 3.3. Opis rozvojovej stratégie
  - 3.4. Programová štruktúra, merateľné ukazovatele
4. Finančný plán
  - 4.1. Rozdelenie financií na programovacie obdobie
  - 4.2. Rozdelenie financií na priority a opatrenia
5. Zabezpečenie realizácie
  - 5.1. Inštitucionálne a organizačné zabezpečenie
  - 5.2. Monitorovanie a hodnotenie
  - 5.3. Harmonogram realizácie
6. Záver

Vízia obce Oravský Biely Potok

Víziou predstaviteľov obce je obec s účinnou sieťou sociálnej a zdravotnej starostlivosti o všetky kategórie obyvateľstva, s komplexne vybudovanou infraštruktúrou umožňujúcou všestrannú komunikáciu a hospodársky rast pri zachovaní podmienok trvalo udržateľného rozvoja a využítí obnoviteľných zdrojov energie a rozvoji kultúrneho dedičstva a zachovaní tradícií pre ďalšie generácie.

1. Úvod

Posledná dekáda 20. storočia až po súčasnosť je poznačená kumuláciou procesov, ktoré výrazne predznamovali dynamiku a charakter premien spoločensko-politických, hospodárskych, sociálnych, sociálno-kultúrnych s celou škálou pozitívnych, ale aj problémových dopadov na spoločnosť i jednotlivé spoločenstvá na Slovensku. Významné sú nadnárodné súvislosti prebiehajúcich procesov, keďže sa netýkajú len jednej krajiny, ale sú súčasťou priestorovo širších premien, ktoré majú významné, prinajmenšom európske súvislosti. Premieta sa to, resp. odráža v európskych integračných procesoch, v hľadaní podôb štátnych i spoločných európskych postupov, pri riešení problémov, pri usmerňovaní vývojových procesov, pri hľadaní spoločných či koordinovaných politík.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja je základným dokumentom, ktorým si obec pri výkone svojej činnosti zabezpečuje rozvoj svojho územia a potreby obyvateľov.

Je to strednodobý programový dokument, ktorý bol spracovaný na základe zákona č. 503/2001 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja. Pri spracovaní boli rešpektované zásady regionálnej politiky vlády Slovenskej republiky a princípy regionálnej politiky Európskej únie zakotvené najmä v nariadení Rady (ES) č. 1266/1999 (nariadenie o štrukturálnych fondoch).

Program je komplexným dokumentom, integrujúcim otázky rozvoja fyzických štruktúr so sociálnymi, ekonomickými a ďalšími aspektmi. Preto bude mať voči ostatným plánovacím dokumentom spracovaným na miestnej úrovni zastrešujúcu funkciu. Na rozdiel od územného plánu, ktorý rieši najmä otázky fyzického rozvoja územia (lokalizáciu zástavby a priestorové regulatívy pre stavebný rozvoj, funkčné využitie rozvojových plôch), program rozvoja sa podrobnejšie zaoberá otázkami ekonomického a sociálneho rozvoja, čím vo vzťahu k územnému plánu plní komplementárnu funkciu.

Aj napriek komplexnosti programu rozvoja nie je cieľom vyčerpávajúco obsiahnuť všetky problémy a nájsť na ne riešenie.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Oravský Biely Potok je v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými v Národnom rozvojovom pláne a s metodikou na vypracovanie príslušného PHSR pre obce.

Postup spracovania PHSR

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja je účelovo spracovaný, najmä z hľadiska cieľov a priorít rozvoja SR a možností využívania fondov EÚ.

Postup spracovania PHSR je v súlade s Metodickou príručkou uverejnenou Ministerstvom výstavby a regionálneho rozvoja, sekciou regionálnej politiky. Samotnú chronológiu prípravy a vypracovania možno popísať nasledovne:

- 1) Vypracovanie **socio-ekonomickej analýzy obce**, v ktorej boli identifikované tendencie súčasného socio-ekonomického vývoja obce. Analýza bola zameraná na oblasti: rozvojový potenciál, ľudské zdroje, ekonomika, občianska vybavenosť, vzdelávanie a kultúra a životné prostredie.
- 2) Vypracovanie **analýzy realizovaných opatrení**, v rámci ktorej sa zhodnotili doterajšie skúsenosti predstaviteľov obce s implementáciou programov a podporou regionálneho rozvoja.
- 3) Vyhotovenie **SWOT analýzy**.
- 4) **Určenie kľúčových disparít a hlavných faktorov rozvoja**, vychádza z identifikácie hlavných problémov, ktoré PHSR rieši a určenia potenciálu pre toto riešenie.

- 5) **Definovanie samotnej stratégie.** Tento bod priamo nadväzuje na SWOT analýzu s cieľom odstrániť, alebo zmierniť identifikované disparity pomocou využitia potenciálu reprezentovaného určenými faktormi rozvoja.
- 6) Vymedzenie opatrení a aktivít. Vychádza zo strategickej vízie obce, výsledkov analýz a stratégie PHSR. V rámci aktivít ide o činnosti, ktoré budú v rámci vymedzených opatrení podporené. Opatrenia predstavujú súhrn aktivít pomáhajúcich realizovať priority.
- 7) Definovanie merateľných ukazovateľov a **opis rozvojovej stratégie.**
- 8) Zostavenie finančného plánu. Východiskom boli disponibilné finančné zdroje obce a vymedzené opatrenia a aktivity.
- 9) **Definícia priorít a opatrení.**
- 10) Kompletizácia PHSR.
- 11) Schvaľovanie a publikovanie PHSR

V rámci samotnej prípravy PHSR prebiehalo zhromažďovanie aktuálnych informácií a dokumentov, spracovanie, porovnávanie a hodnotenie informácií, organizačné zabezpečenie a spracovanie získaných podkladov obce.

Dôvodom pre vypracovanie programu rozvoja bola potreba komplexného strategického rozvojového dokumentu, ktorý by pokrýval aj aspekty sociálneho, ekonomického, kultúrneho a inštitucionálneho rozvoja, ktoré v územnom pláne nie sú riešené. Preto sa pre obdobie nasledujúcich 7 rokov, t.j. s platnosťou do roku 2014 vypracúva nový komplexný plánovací dokument spĺňajúci aktuálne kritériá strategického plánu pre úroveň miestnej samosprávy, ktorým je Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce.

2. Ekonomické a sociálne kritériá

Finančná stabilita ekonomiky je výsledkom vzájomného pôsobenia situácie v reálnej ekonomike, vo finančnom sektore, na finančných trhoch a v platobnom systéme. Úloha domácej reálnej ekonomiky je pritom kľúčová. Určuje ju stabilita v jednotlivých sektoroch reálnej ekonomiky Slovenska – vo verejnom sektore, v sektore nefinančných spoločností, v sektore domácností a v sektore zahraničného obchodu.

Základná otázka vo vzťahu k finančnej stabilite je, či tieto sektory boli v rovnováhe a či výsledky ich hospodárenia vytvárali predpoklady na tvorbu potrebných rezerv a krytie ich finančných rizík, alebo naopak, či v ich finančnom hospodárení vznikali napätia, problémy s plnením záväzkov a riziká porúch. Tieto otázky vznikajú nielen vo vzťahu k súčasnej situácii, ale aj z hľadiska budúceho pravdepodobného vývoja vo vzťahu k udržateľnosti súčasného nastavenia parametrov ich hospodárenia.

Ak sa z týchto hľadísk pozrieme na vývoj ekonomiky SR, môžeme konštatovať, že bol veľmi priaznivý z hľadiska vytvárania predpokladov na celkovú ekonomickú a finančnú stabilitu. V ekonomike začala pôsobiť daňová reforma, ktorá znížila daňové zaťaženie podnikov a zlepšila vnímanie podnikateľského prostredia na Slovensku zahraničnými investormi. Ďalšie reformy, dôchodková reforma a reforma zdravotníctva, by mali prispieť k dlhodobej udržateľnosti verejných financií. Pokračovala konsolidácia verejných financií. Prijaté reformy a opatrenia prispeli k zvýšeniu záujmu zahraničných investorov o investovanie na Slovensku. Rast ekonomiky sa zrýchlil, ale napriek tomu neboli v ekonomike prítomné známky prehrievania. Deficit na bežnom účte síce vzrástol, ale bol z veľkej časti financovaný priamymi zahraničnými investíciami. Tie vytvárali predpoklad na ďalší rast exportnej schopnosti a upevnenie vonkajšej ekonomickej stability.

2.1. Socioekonomická analýza

Stav sociálno-ekonomickej úrovne regiónov Slovenska v značnej miere determinuje model uplatňovanej regionálnej politiky. Ekonomickou regionalizáciou možno vymedziť územné celky, ktoré majú zhodné ekonomické parametre a vytvárajú relatívne homogénny funkčný celok v ktorom pôsobia podnikateľské aktivity približne za rovnakých podmienok. Takýmito územnými celkami môžu byť trhové zóny koncentrácie ekonomických aktivít, alebo lokálne

pracovné trhy, ktoré sa formujú na základe koncentrácie pracovných príležitostí vo sfére výroby, vo výrobných i verejných službách. Na území Slovenska v dôsledku predchádzajúceho vývoja lokálne pracovné trhy tvoria spádové územia miest, ktoré v strediskovej sústave osídlenia plnili funkciu stredísk obvodného významu.

Sociálna oblasť je významne previazaná s ekonomickou oblasťou, parametre ktorej určujú v značnej miere i situáciu, stav v sociálnej oblasti regiónu. Sociálna situácia zachytáva predovšetkým stav v oblastiach sociálnej či hmotnej odkázanosti a nezamestnanosti.

2.1.1. Rozvojový potenciál a ľudské zdroje

Základnú charakteristiku, ľudský potenciál a smerovanie rozvoja obce najviac ovplyvňuje jej veľkosť. Väčšie obce majú oveľa širšie možnosti rozvoja, najmä v ekonomickej oblasti, ale aj v oblasti občianskej infraštruktúry. Väčšie obce často plnia funkciu strediskovej obce v štruktúre regionálneho osídlenia a sú ťahúňom rozvoja aj okolitých menších obcí. Ich úloha preto presahuje hranice ich katastrálneho územia. Naopak menšie obce majú na prvý pohľad obmedzenejšie možnosti ekonomického rozvoja. Ich potenciál a spoločenská hodnota je naopak skrytá v lepších možnostiach zachovania vidieckeho spôsobu života, uchovávaní kultúrnej hodnoty Slovenska a jeho regiónov a odkazu budúcim generáciám. Ekonomický

rozvoj menších obcí je často spojený s úzkym prepojením na blízke väčšie, tzv. "strediskové" obce alebo blízke mestá. Obyvatelia často dochádzajú do väčších sídelných stredísk za prácou. Je však nesprávne zanedbávať možnosti ekonomického rozvoja v menších obciach a spoliehať sa len na blízke regionálne a mikroregionálne strediská. Každá obec má svoje špecifiká a je nesmierne dôležité ich analyzovať a na ich základe stanoviť rozvojovú stratégiu obce.

Obec Oravský Biely Potok s počtom obyvateľov 624 z roku 2006 sa radí medzi malé obce na Slovensku. Vzhľadom na relatívne malú veľkosť je obec úzko spätá so svojím okolím a je od neho závislá. Obec nemôže presadzovať individuálny prístup k regionálnemu rozvoju, ale musí

dôkladne analyzovať svoje prostredie a plánovať svoj rozvoj v súlade s obmedzeniami a možnosťami okolia. Nemôže byť snahou obce poskytovať svojim obyvateľom všetky služby verejného charakteru, pretože by to mohlo byť pre malý počet obyvateľov neekonomické a tieto služby by nedosahovali požadovaných kvalít. Obec sa musí preto orientovať na služby obyvateľstvu, ktoré sú v obci vykonávané lepšie a výhodnejšie ako v okolitých sídelných centrách (blízke mesto, blízka väčšia obec). Stále však ostáva priestor pre stanovenie vlastných priorít a hľadanie nástrojov na ich naplnenie.

Poloha je ďalším kľúčovým faktorom rozvoja obce a to z pohľadu všetkých regionálnych úrovní, ktoré sú determinantmi okolitého prostredia obce. Obec takéto okolité podmienky nedokáže ovplyvniť a musí ich chápať ako dané. Rozvoj v rámci Slovenska, kraja či okresu nie je zo strany obce plne ovplyvniteľný. Poloha obce má vplyv i na ekonomiku ako aj na lokalizáciu podnikov sídliačich v obci alebo jej bezprostrednej blízkosti.

Žilinský samosprávny kraj s rozlohou 6 788 km² zaberá 13,8 % územia Slovenskej republiky, čo predstavuje 3. miesto v rámci SR. Na severozápade hraničí s Českou republikou, na severe a severovýchode s Poľskou republikou, na východe s Prešovským, na juhu s Banskobystrickým krajom a na juhozápade s Trenčianskym krajom. Pri sčítaní obyvateľov domov a bytov k 26. 5. 2001 mal Žilinský kraj 692 332 trvale bývajúcich obyvateľov.

Obec Oravský Biely Potok leží v pohorí Skorušina v doline Studeného potoka. Nadmorská výška v strede obce je 644 m n. m., v chotári 620-1253 m n. m. Povrch zväčša odlesneného chotára je v doline a na prilahlých stráňach vrchovinný, v masíve Skorušiny hornatinný.

Obec sa nachádza v blízkosti viacerých menších mestských sídiel (Tvrdošín, Trstená). Rozsah prekrývania sfér vplyvu miest na obec je veľmi vysoký. Všeobecne takmer 40 % obcí na Slovensku patrí do sféry vplyvu dvoch alebo viacerých miest. Vytvára sa tak okrajové pásmo, v ktorom sú sledovateľné väzby na jadrá ťažiská osídlenia predovšetkým v intenzite dochádzky za prácou a ich vzťah je sprostredkovaný cez menšie mestá tvoriace polycentrický systém ťažiska osídlenia. Územné vymedzenie týchto pásiem však nie je stabilné a statické. Ide o isté v čase premenlivé a pulzujúce územia. Závisí to na rozvoji aktivít v jednotlivých pásmach a na rozvoji "sily" vlastného jadra (jadier) ťažiska osídlenia. Relatívna blízkosť miest utvára podmienky pre rast a rozvoj okolitých obcí a uspokojovanie potrieb a sociálnych istôt obyvateľov. Poloha obce zabezpečuje jej obyvateľom kvalitnú

školskú, sociálnu, technickú a dopravnú infraštruktúru. Dobrá infraštruktúra zabezpečuje aj podmienky pre migráciu obyvateľov do obce, ktorí sú spravidla zamestnaní v mestských sídlach avšak uprednostňujú kvalitu vidieckeho prostredia a ním poskytovaných možností vyžitia. Výhodná poloha a blízkosť centier má vplyv aj na mieru nezamestnanosti v obci, nakoľko jej obyvatelia dočasne migrujú za prácou práve do týchto okolitých miest. Dočasnú migráciu je možné sčasti identifikovať aj v dôsledku dopytu po školských, lekárskejších a kultúrnych službách.

Z hľadiska administratívneho členenia patrí obec Oravský Biely Potok do Žilinského kraja, okres Tvrdošín (okresy v súčasnosti neplnia administratívnu funkciu, sú však štatistickou jednotkou úrovne NUTS IV). Z pohľadu kvality života obyvateľov obce, zohráva významnú úlohu lokalizácia významných inštitúcií.

Tab. č. 1: Sídla inštitúcií

Sídlo matričného úradu	Habovka
Sídlo pracoviska daňového úradu	Dolný Kubín
Sídlo pracoviska Obvodného oddelenia policajného zboru	Tvrdošín
Sídlo Okresného súdu	Dolný Kubín
Sídlo Okresného riaditeľstva Hasičského a záchranného zboru	Tvrdošín
Sídlo pracoviska obvodného úradu	Námestovo
Sídlo Územnej vojenskej správy	Žilina
Sídlo územného Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny	Námestovo
Sídlo Obvodného úradu životného prostredia	Dolný Kubín

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky, údaje k 31.12.2006

Jedným z najvýznamnejších rozvojových potenciálov každého územia je ľudský potenciál. Je výsledkom populačného a hospodárskeho vývoja regiónu. Rozmiestňovanie obyvateľstva a rozmiestňovanie ekonomických aktivít, sú navzájom prepojené a podmieňujúce sa procesy. Firmy priťahujú pracovné sily a ich odvetvová štruktúra ovplyvňuje kvalitu t.j. vzdelanostnú úroveň a vekovú štruktúru.

V súčasnosti dochádza k prehĺbovaniu rozdielov medzi mestským a vidieckym prostredím vo väčšine oblastí, najmä pokiaľ ide o kvalitu ľudského potenciálu (demografická, spoločensko-kultúrna, hospodárska, ekonomická oblasť) a jeho životné podmienky. To následne vyvoláva

prehlbovanie aj medziregionálnych rozdielov, profilovanie jadrových a periférnych oblastí, jasne sa vyformovali problémové oblasti. Pretrváva dlhodobé narušenie prirodzenej formy osídlenia (mestskej a vidieckej štruktúry), v preľudnení miest a vyľudňovaní malých vidieckych sídiel. Existujú rozdiely medzi kvalifikačnými štruktúrnymi charakteristikami ľudských zdrojov nielen medzi Bratislavou a ostatnými územiaми, ale i medzi jednotlivými oblasťami SR ako i medzi ťažiskovými centrami osídlenia. Medziregionálna mobilita ľudských zdrojov je stále veľmi nízka ako dôsledok životného štýlu, ale tiež nepružného trhu s nehnuteľnosťami a bytmi.

V rámci migrácie Žilinský kraj predstavuje jeden z krajov s pozitívnym vývojom migrácie, ktorý je spôsobený predovšetkým pracovnými príležitosťami v regióne a kvalitnou infraštruktúrou.

Hustota obyvateľstva na 1 km² v obci Oravský Biely potok je 34 obyvateľov/km², čo značne zaostáva za hustotou obyvateľstva v okrese Tvrdošín (164 obyvateľov/km²) a zároveň za celoslovenským priemerom, ktorý predstavuje 109 obyvateľov/km².

V štruktúre obyvateľstva v roku 2006 podľa pohlavia boli v rovnakom pomere muži aj ženy 50% z celkového počtu obyvateľov 624. Z ekonomicky aktívneho obyvateľstva prevládajú muži s 56 % (abs. 167 osôb) nad ženami 44 % (abs. 131 osôb).

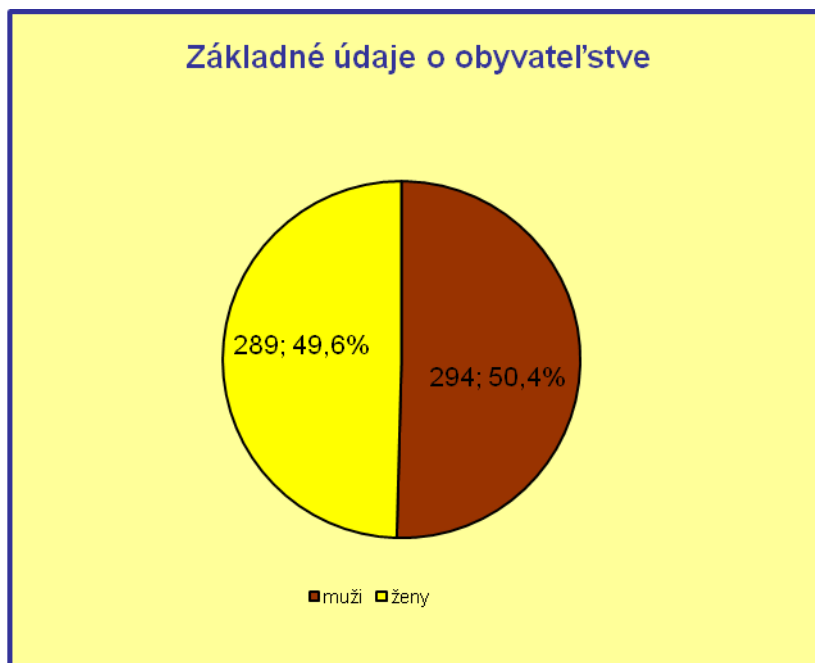
Tab. č. 2: Základné údaje o obyvateľstve

Základné údaje o obyvateľstve										
Obec	Trvale bývajúce obyvateľstvo			Podiel žien z trvale bývajúceho obyvateľstva (v %)	Prítomné obyvateľstvo		Ekonomicky aktívne osoby			Podiel ekonomicky aktívnych z trvale bývajúceho obyvateľstva (v %)
	spolu	muži	ženy		spolu	na 1000 trvale bývajúcich	spolu	muži	ženy	
	Oravský Biely Potok	583	294		289	49,6	571	979	298	

Zdroj: Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2001

Graf č. 1: Základné údaje o obyvateľstve

Zdroj: Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2001

V roku 2006 sa v Obci narodilo 5 živonarodených detí a počet zomretých za rok 2006 predstavoval 6 osôb. Prirodzený úbytok za rok 2006 predstavoval 1 osobu.

Vývoj počtu obyvateľov od roku 2001-2005 svedčí o postupnom zvyšovaní počtu obyvateľov a poklese úmrtnosti v obci. Mení sa aj veková skladba obyvateľstva, klesá podiel staršej generácie a zvyšuje sa podiel poproduktívneho obyvateľstva a znižuje sa podiel obyvateľstva v predproduktívnom veku.

Zmeny vo vekovom zložení obyvateľstva sa odrážajú aj v ekonomickom zaťažení, ktorý vyjadruje, akou mierou je v populácii zaťažená produktívna zložka obyvateľstva neproduktívnou zložkou. Vývoj indexu ekonomického zaťaženia má v posledných rokoch prevažne klesajúcu tendenciu. Vývoj bol ovplyvňovaný klesajúcim zastúpením detí a zvyšujúcim sa zastúpením produktívnej zložky obyvateľstva. Avšak je potrebné zdôrazniť, že ide o prechodný jav vzhľadom na očakávané urýchlenie demografického starnutia na konci prvej dekády 21. storočia.

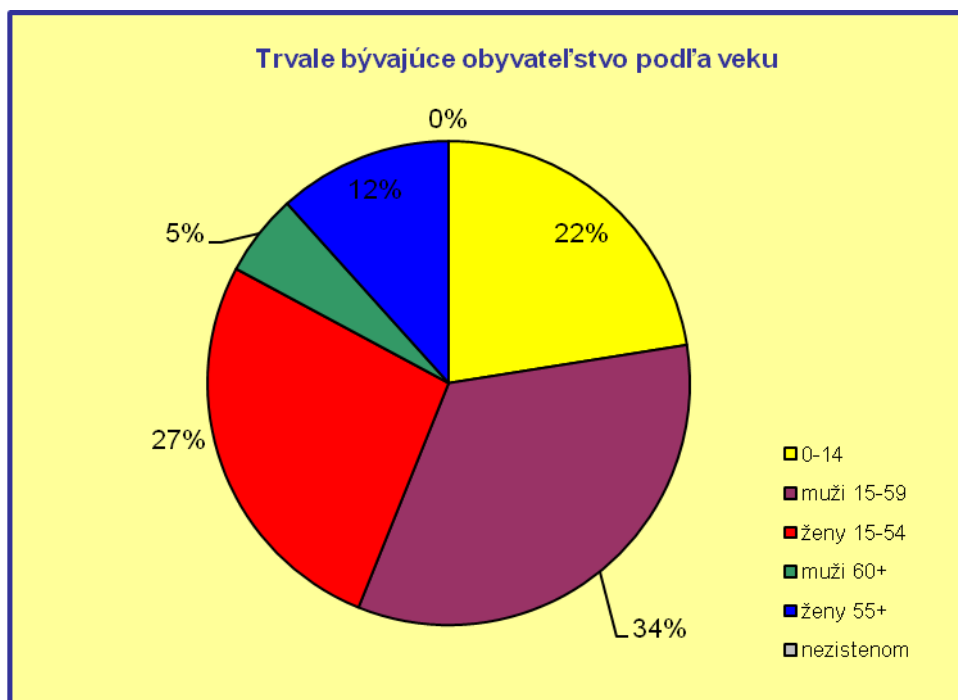

Tab. č. 3: Trvale bývajúce obyvateľstvo podľa veku

tab.: Trvale bývajúce obyvateľstvo podľa veku										
Obec	Trvale bývajúce obyvateľstvo	vo veku					Podiel z trvale bývajúceho obyvateľstva			
			vo veku (v %)							
	spolu	0-14	muži 15-59	ženy 15-54	muži 60+	ženy 55+	nezistenom	predproduktívnom	produktívnom	poproduktívnom
Oravský Biely Potok	583	131	196	156	32	68	0	22,5	60,4	17,2

Zdroj: Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2001

Graf č. 2: Trvale bývajúce obyvateľstvo podľa veku

Zdroj: Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2001

Z hľadiska národnostného zloženia môžeme konštatovať, že obyvateľstvo obce Oravský Biely Potok je v tomto smere jednotné. Občania slovenskej národnosti podľa údajov z roku 2001 tvoria 98,97% obyvateľov (abs. 577 obyvateľov), ďalej sú to Poliaci zastúpení 0,69% (abs. 4 obyvateľia), ďalej sú to Česi a Rusi zastúpení iba min., po 0,17%.

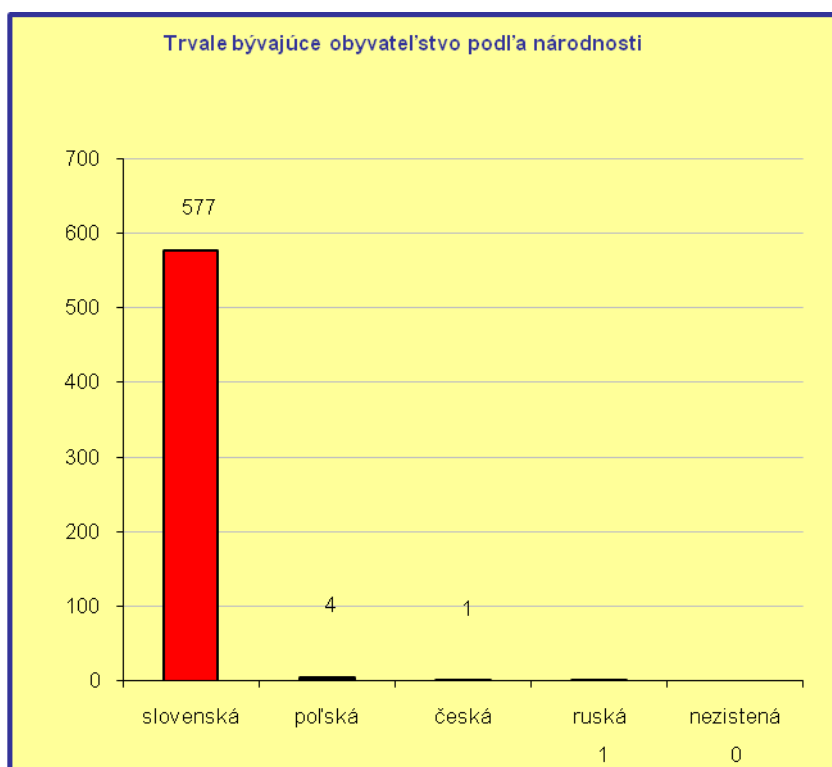

Tab. č. 4: Trvale bývajúce obyvateľstvo podľa národnosti

tab.: Trvale bývajúce obyvateľstvo podľa národnosti						
Obec	Trvale bývajúce obyvateľstvo spolu	v tom národnosť				
		slovenská	poľská	česká	ruská	nezistená
Oravský Biely Potok	583	577	4	1	1	0

Zdroj: Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2001

Graf č. 3: Trvale bývajúce obyvateľstvo podľa národnosti

Zdroj: Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2001

V religióznej štruktúre obyvateľstva je najvyšším podielom zastúpená Rímsko-katolícka cirkev, ku ktorej sa hlási 99,14% obyvateľov (abs. 578 obyv.), ďalej sú to občania s vyznaním Evanjelickej cirkvi augs. vyznania s 0,17%, občania s Pravoslávny m vyznaním – 0,17%, ďalej je to Náboženská spol. Jehovovi svedkovia – 0,17% a bez vyznania (0,34%).

Tab. č. 5: Trvale bývajúce obyvateľstvo podľa náboženského vyznania

tab.: Trvale bývajúce obyvateľstvo podľa náboženského vyznania						
Podiel trvale bývajúceho obyvateľstva podľa náboženského vyznania / cirkvi						
Trvale obývajúce obyvateľstvo spolu	v tom náboženské vyznanie / cirkev					
	Rímsko-katolícka cirkev	Evanjelická cirkev augs. vyznania	Pravoslávna cirkev	Nábož. Spol. Jehovovi svedkovia	Nezistené vyznanie/cirkev	bez vyznania
583	578	1	1	1	2	0

Zdroj: Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2001

2.1.2 Ekonomická charakteristika

Lokalizácia firiem ovplyvňuje ekonomickú i sociálnu úroveň v regióne najvýznamnejším spôsobom. Firmy ovplyvňujú rozvoj prostredníctvom:

- výroby a ponuky tovarov a služieb, čím uspokojujú kúpyschopný dopyt obyvateľstva
- sú rozhodujúcim zdrojom pracovných príležitostí, čím ovplyvňujú mieru nezamestnanosti
- sú zdrojom príjmov do verejných rozpočtov, t.j. do štátneho rozpočtu a rozpočtov miestnych a regionálnych samospráv.

Malé a stredné firmy v regióne zabezpečujú rôznorodosť ponuky tovarov a služieb ako aj rôznorodosť ponuky práce. Sú skôr adaptabilné na zmenu výrobných programov a skôr reagujú na zmenu dopytu. Na intenzite prepojenia firiem dodávateľsko-odberateľskými väzbami závisí, či sa v regióne prejaví ich multiplikačný efekt. Pozitívnym účinkom multiplikačného efektu je zvýšenie dopytu po produkcii vyrábanej v regióne a tak sa vytvára priestor pre ďalšie zvyšovanie produkcie firiem.

Ekonomický potenciál regiónu predstavuje spolupôsobenie v kraji sa nachádzajúceho kapitálu, ľudských zdrojov a prírodných daností za účelom výroby produkcie a poskytovania služieb.

Hospodársky rozvoj v kraji je poznačený deformáciou z minulých období, najmä úpadkom priemyselnej výroby. Ovplyvnila ho strata výrobných trhov, drahé úvery, opotrebovanosť technologických zariadení a privatizácia.

Taktiež i zdedené jednostranné zameranie priemyslu na strojárstvo v obvodoch Martin, Kysucké Nové Mesto, hutníctvo bez surovínovej základne na Orave, prevládajúci monoštruktúrny charakter s 1 až 3 dominantnými výrobnými podnikmi na Orave a Kysuciach. Všetky tieto faktory, spolu s vybavenosťou v oblasti infraštruktúry spôsobili a spôsobujú, že rozvoj podnikania nie je na žiaducej úrovni. Pre hospodársko-sociálny potenciál územia je charakteristická jeho priemyselno-poľnohospodárska základňa.

Územie vyššieho územného celku Žilinského samosprávneho kraja, do ktorého spadá obec Oravský Biely Potok, tvoria katastrálne územia miest a obcí dnešných okresov Čadca, Kysucké Nové Mesto, Bytča, Námestovo, Tvrdošín, Dolný Kubín, Liptovský Mikuláš, Ružomberok, Martin, Turčianske Teplice a Žilina.

Zaužívaným a najbežnejším ukazovateľom hodnotenia miery vyspelosti ekonomiky, intenzity rozvoja a miery životnej úrovne je hrubý domáci produkt (HDP). Žilinský kraj v hodnotení ekonomického postavenia z hľadiska tvorby HDP patrí k stredne výkonným regiónom SR. Tvorba hrubého domáceho produktu v sledovanom období rokov 2000 až 2004 má stúpajúci trend, čo naznačuje progresívny vývoj regionálnej ekonomiky.

V roku 2001 regionálny hrubý domáci produkt dosiahol hodnotu 108 628 mil. Sk v b. c., v roku 2004 bol 142 185 mil. Sk v b. c., čo v prepočte na 1 obyvateľa predstavuje 204 935 Sk v b. c. Objem v kraji vytvoreného HDP predstavuje 10,49 % podiel na vytvorenom HDP v SR.

Výkonnosť ekonomiky kraja pozitívne ovplyvňujú aj priame zahraničné investície. Podľa porovnania stavu priamych zahraničných investícií k 31.12. 2005 sa Žilinský kraj v rámci SR

nachádzal na treťom mieste s podielom 7,17 % za Bratislavským a Košickým krajom. Táto pozícia bola spôsobená príchodom nového investora (KIA), ktorý sa kladne prejavil na ekonomickom vývoji regiónu a mal pozitívny dopad aj na mieru nezamestnanosti a na vývoj priemernej mesačnej mzdy v celom kraji.

V rámci kraja sa však prejavujú výrazné rozdiely medzi jednotlivými okresmi, kedy priemerná mesačná mzda k 30.9.2006 bola v intervale od 12 580,- Sk v okrese Čadca do 19 053,- Sk v okrese Kysucké Nové Mesto.

Miera nezamestnanosti v sledovanom období rokov 2001 – 2005 je pod priemerom SR a pokles kopíruje pokles miery nezamestnanosti v SR.

Tendencia vývoja nezamestnanosti za posledné roky výrazne neklesla a v každom mesiaci sú ukazovatele nezamestnanosti iné. Nezamestnanosť v obci Oravský Biely potok dosiahla počet 29 nezamestnaných k 31.05.2008.

Ekonomika kraja je zastúpená všetkými odvetvami, pričom rozhodujúci je **priemysel a stavebníctvo**. Priemyselný charakter kraja ovplyvňuje prítomnosť priemyselných zón Českej a Poľskej republiky a taktiež nedostatok úrodnej pôdy. Ťažiskovými odvetvami priemyslu sú automobilový priemysel, spracovanie kovov, chemická výroba, textilná výroba, celulózovo-papierenská výroba. V kraji má ďalej zastúpenie strojársky a elektrotechnický priemysel.

Priemysel Žilinského kraja je veľmi diverzifikovaný, so zastúpením rôznych odvetvových agregácií:

- **Výroba potravín a nápojov** (Hyza, a.s. Žilina, Kofola, a.s. Rajecká Lesná, Liptovská mliekareň, a.s. Liptovský Mikuláš, St. Nicolaus, a.s. Liptovský Mikuláš, Tvrdošínska mliekareň, s.r.o., Tvrdošín, Kysucké pekárne, a.s. Čadca)
- **Výroba kovov a kovových výrobkov** (Kovohuty Dolný Kubín, s.r.o., Precismetal, s.r.o. Žilina, Nová Zlievárenská Spoločnosť, s.r.o. Martin)

- **Strojársky priemysel** – patrí medzi najdôležitejšie odvetvia kraja (INA Kysuce, a.s. Kysucké Nové Mesto, Glacier Tribometal Slovakia, a.s. Dolný Kubín, ZTS Strojárne, a.s. Námestovo)
- **Automobilový priemysel** – automobilový priemysel sa stáva hnacím motorom rastu ekonomiky kraja (KIA Motors Slovakia s.r.o.)
- **Elektrotechnický priemysel** – hlavným výrobným odborom je výroba telekomunikačných zariadení. Významné centrá elektrotechnickej produkcie sú napr. Tesla Liptovský Hrádok, a.s., Alcatel Slovakia a.s., Liptovský Hrádok, OVP Orava s.r.o. a i.
- **Farmaceutický priemysel** – Hoechst – Biotika, spol. s r.o. Martin
- **Chemický priemysel** – zaznamenáva útlm a do popredia sa dostáva výroba výrobkov z gumy a plastov (Rubena Slovakia a.s. Predmier)
- **Drevárska výroba** – má rozvinutú surovinovú základňu – Drevomax, s.r.o. Liptovský Hrádok, Turzovská drevárska fabrika, spol. s r.o. Turzovka, Drevoindustria Oravská píla, s.r.o. Oravská Polhora
- **Výroba celulózy, papiera a výrobkov z papiera** – Mondi Business Paper SCP, a.s. Ružomberok, Tento a.s. Žilina

Na zabezpečenie trvalého ekonomického rastu je potrebné skvalitniť výrobné technológie, zvýšiť konkurencieschopnosť a rast trhu a uskutočniť inštitucionálne a systémové zmeny. Podporovať rozvoj priemyslu využívajúceho domáce a miestne suroviny. Rozhodujúcu úlohu v niektorých regiónoch môže zohrať vhodná podpora malého a stredného podnikania a exportu.

V samotnej obci Oravský Biely Potok je zastúpená drevovýroba a ťažba a spracovanie kameňa. Poľnohospodárska výroba nemá v obci zastúpenie.

Obyvatelia obce pracujú v cestovnom ruchu, na píle a v oblasti ťažby dreva, v stavebníctve, alebo dochádzajú do Nižnej, kde je zastúpený priemysel (PADERTEG SLOVAKIA, s.r.o., XPS Slovakia s.r.o.).

Tab. č. 6: Medzi hlavných zamestnávateľov v okolí obce patria:

Hlavní zamestnávateľa v obci	Sídlo organizácie	Druh výroby	Počet zamestnancov
Obec Oravský Biely Potok	Oravský Biely Potok	verejná správa, MŠ	10
Pozemkové spoločenstvo bývalých urbarialistov obce Or. Biely Potok	Oravský Biely Potok	drevovýroba, píla	7 stálych, 10 sezónnych
Samostatne zárobkovo činné osoby	Oravský Biely Potok	zamestnanci v službách a výrobe	35

Tab. č. 7: Podnikateľské prostredie v okolí:

Strategickí zamestnávateľa v blízkom regióne	Sídlo organizácie	Druh výroby
NEALKO ORAVAN s.r.o.	Podbiel	potravinarstvo
PADERTEG SLOVAKIA, s.r.o.	Nižná	autokáble
XPS Slovakia s.r.o.	Nižná	kopírovacia technika
HYDAC Electronic, s.r.o.	Tvrdošín	Konštrukcia, predaj a servis hydraulických komponentov a systémov

Tab. č. 8: Najväčší zamestnávateľia v Žilinskom kraji:

Najväčšie podniky v Žilinskom kraji		
	Spoločnosť	Tržby (tis. Sk) 2006
1.	Stredoslovenská energetika, a.s., Žilina	20 909 820
2.	Mondi Business Paper SCP, a.s., Ružomberok	14 569 713
3.	INA Kysuce, a.s., Kysucké Nové Mesto	7 345 896
4.	Váhostav-SK, a.s., Žilina	4 669 709
5.	Ferona Slovakia, a.s., Žilina	4 344 837
6.	OFZ, a.s., Istebné1	3 549 645
7.	Tento, a.s., Žilina 2	3 484 245
8.	Euro Media SK, a.s., Žilina	2 646 309
9.	Trim Leader, a.s., Košťany nad Turcom	2 558 117
10.	Ecco Slovakia, a.s., Martin	2 543 350
11.	Panasonic Electronic Devices Slovakia, s.r.o., Trstená	2 443 837
12.	Skybau, s.r.o., Žilina1	2 101 969
13.	Neografia, a.s., Martin	2 028 044
14.	Proxar Slovakia Int. Spedition, a.s., Ružomberok	1 693 245
15.	Kinex-KLF, a.s., Kysucké Nové Mesto	1 611 852
16.	COOP Jednota Liptovský Mikuláš, s.d., L. Mikuláš	1 526 522
17.	COOP Jednota Čadca, s.d., Čadca	1 429 400
18.	Kinex, a.s., Bytča	1 310 280
19.	COOP Jednota Žilina, s.d., Žilina	1 309 183
20.	Kofola, a.s., Rajecká Lesná	1 297 791
21.	Mondi Packaging Ružomberok, a.s., Ružomberok	1 228 679
22.	KIA Motors Slovakia, s.r.o., Žilina	1 166 000
23.	Quinn Plastics Slovakia, s.r.o., Žilina	1 119 542
24.	Duropack Turpak Obaly, a.s., Martin	1 098 994
25.	Liptovská mliekareň, a.s., Liptovský Mikuláš	1 044 475

Zdroj: www.etrend.sk

Cestovný Ruch

Cestovný ruch predstavuje odvetvie, ktoré má prierezový charakter a na jeho realizácii sa priamo podieľa celý rad ďalších odvetví (doprava, kultúra, stavebníctvo, zdravotníctvo, priemyselné odvetvia, poľnohospodárstvo). Hospodárske dôsledky cestovného ruchu na obec sú:

- tvorba nových pracovných miest a následné znižovanie nezamestnanosti,
- zdroj príjmov a tvorba multiplikačného efektu,
- pozitívne ovplyvňovanie zárobkovej situácie obyvateľstva, stimuluje ďalšie aktivity a tak zlepšuje hospodársky a sociálny rozvoj obyvateľstva,

- zvýšenie sebavedomia obyvateľstva,
- stimulácia rozvoja infraštruktúry – regiónu,
- dôležitý faktor medzinárodnej spolupráce.

Po prvýkrát sa obec spomína ako valaská obec Oravského panstva v r. 1567, kde pôvodní obyvatelia boli roľníkmi a pastiermi. Od 18. stor. sa začala rozvíjať kamenárska tradícia výroby mlynských kameňov, kvádrov a rôznych ozdobných prvkov. V 19. stor. preslávila obec kamenárska dielňa rodiny Belopotockovcov, ktorých neskorobaroková figurálna tvorba sa nachádza v rôznych mestách a obciach Slovenska a Poľska. Obyvatelia sa v minulosti zaoberali aj hrnčiarstvom a podomovým sklárstvom a v miestnej manufaktúre vyrábali papier. Dnes je administratívnym centrom Tvrdošín.

Pretože obec niekoľkokrát vyhorela, nezachovala sa pôvodná drevená architektúra. Najvýznamnejšou stavbou je klasicistický, niekoľkokrát upravovaný rímskokatolícky farský kostol sv. Štefana Kráľa (r. 1800).

Na barokovom oltári je umiestnený obraz sv. Štefana od Jozefa Hanulu. Krstiteľnica a kazateľnica sú práce miestneho rezbára J. Belopotockého (r. 1800). Umelecko-remeselné práce miestnych kamenárov, najmä z dielne Belopotockovcov,

reprezentuje 13 krížov v obci i v katastri. Na miestnom cintoríne, ktorý vznikol v r. 1787 spolu s ustanovením tunajšej farnosti, sa nachádzajú zaujímavé náhrobné kamene. Originálny krajový hudobný folklór udržiava ženská spevácka skupina Oravský Biely Potok a detský súbor Osľarik.

Obec má vynikajúcu východiskovú polohu k atraktívnym cieľom letnej i zimnej aktivity. Krásu okolia ocenili aj filmoví režiséri, ktorí tam nakrúcali exteriéry pre filmy Živý bič a Zlaté časy. Zaujímavý je výlet do Habovky (3 km), kde sa v južnej časti chotára nachádza chránená rašelinisková lokalita Medzi bormi. Turisti môžu navštíviť Múzeum oravskej dediny (10 km), ísť na Oslí vrch pri Habovke, na termálne kúpaliská v Oraviciach (15 km), na Oravský hrad (14 km) a pri nepriaznivom počasí na krytú plaváreň do Nižnej (9 km). Milovníci cykloturistiky majú možnosť sa napojiť na Oravsko-liptovskú cyklomagistrálu. Pre neďaleké lyžiarske vleky a zjazdovky je Oravský Biely Potok prítlačlivý aj v zime. Najbližšia možnosť je v Habovke, Nižnej (9 km) a na Zverovke (16 km).

Obec má výborné podmienky pre rozvoj cestovného ruchu.

V blízkosti obce sa nachádza rekreačné stredisko Roháče. Roháče sa každoročne stávajú miestom dovolenky, oddychu a relaxu pre stúpajúci počet návštevníkov. Čo sa týka letnej turistiky, záujemcovia majú možnosť krásneho výhľadu z hrebeňa Roháčov, kde sú ideálne podmienky pre vysokohorskú turistiku. Zimný pobyt znamená lyžovanie na svahoch Spálenej, Milotína a Janoviek, kde je možnosť využiť upravené trate a večerné lyžovanie. V blízkosti obce sa zároveň nachádza poľovnícky revír, Poľovnícke združenie Prieková.

Slovensko má rozsiahlu sieť lyžiarskych stredísk. Na jeho mape je vyše stotridsať miest, kde sú aspoň jeden - dva vleky, a štyridsiatka miest s niekoľkými vlekmi, s možnosťou ubytovania v blízkom okolí. Investície do veľkých lyžiarskych stredísk realizujú najmä podnikateľské skupiny, tým vytvárajú aj nové pracovné príležitosti. Veľké lyžiarske stredisko

sa nachádza v blízkosti Oravského Bieleho Potoka, v obci Zuberec a Zverovka. Malé lyžiarske stredisko je situované v Nižnej.

Cestovný ruch v regióne je značnou mierou ovplyvňovaný prevádzkou termálneho kúpaliska, ktoré sa nachádza v blízkosti obce, v Oraviciach. Je založené na využívaní liečivých vôd pre regeneračno - rekondičné služby. Bohatý výskyt minerálnych a termálnych vôd vyvolal rozvoj zväčša na báze termálnych kúpalísk rôzneho stupňa kvality vybavenia. Táto oblasť môže priniesť regiónu výraznú impulznú a rozvojovú funkciu. Potenciál územia pre ďalší rozvoj cestovného ruchu je mimoriadne veľký. Dá sa predpokladať, že aj v dlhodobom výhľade bude možné pokryť celý rozsah nárokov na oddych a zotavenie návštevníkov. V zimnom období je v Oraviciach taktiež možnosť lyžovania. Nachádzajú sa tam bežecké zimné trate a lyžiarske vleky.

V okolí obce sa nachádza aj Múzeum oravskej dediny v Brestovej. Tento skanzen sa radí k najkrajším múzeám ľudovej architektúry v Európe a vyzerať ako skutočná živá dedina z konca 19. storočia.

Obrázok 1: Múzeum oravskej dediny

Perspektívnym zámerom obce je podporovať cestovný ruch aj podporou budovania ubytovania v súkromí. Poskytovanie uvedeného ubytovania je podporovaná aktivita v rámci Plánu rozvoja vidieka SR 2007-2013, kde sú oprávnenými žiadateľmi fyzické osoby, ktoré zrekonštruujú svoje domy tak, aby mohli byť využívané okrem samotného bývania aj na ubytovanie v súkromí. Na uvedené aktivity je poskytovaný oprávnenému žiadateľovi nenávratný finančný príspevok do výšky 50% oprávnených nákladov z fondov EÚ. Prioritou obce by malo byť promptné a nápomocné vybavovanie potrieb obyvateľov (stavebné povolenie, konania a pod.).

Vzhľadom na rozvíjanie cestovného ruchu je potrebný celkový rozvoj obce. Krátkodobým cieľom obce je výstavba jednostranného chodníka a dostavba miestnej komunikácie (2009/2010), čo zároveň priamo súvisí so zámerom obce podporovať cestovný ruch v obci. Prioritou je takisto výstavba autobusových čakární (2009).

Obec ďalej plánuje rekonštrukciu budovy obecného úradu (2011) a Materskej školy (2011/2012), rekonštrukciu domu smútku a úpravu cintorína (2012), rekonštrukciu športového areálu (2010/2011), ktoré sú nevyhnutnou súčasťou modernizácie obce, aby poskytovala svojim obyvateľom čo najlepšie podmienky pre bývanie a kultúrne i športové využitie.

Dlhodobým cieľom je využitie termálneho vrtu, ktorý sa nachádza 3 km za dedinou. Splnenie tohto cieľa závisí od finančných prostriedkov ako i od vhodného investora, ktorý by túto aktivitu finančne podporil.

Medzi dlhodobé ciele patrí takisto vybudovanie kanalizácie a rôzne parkové úpravy v rámci obce.

Tab. č. 9: Stručná charakteristika podnikateľského prostredia

Predajňa potravinárskeho tovaru	nie
Predajňa zmiešaného tovaru	áno
Pohostinské odbytové stredisko	nie
Predajňa nepotravinárskeho tovaru	nie
Predajňa pohonných látok	nie
Zariadenie pre údržbu a opravu motorových vozidiel	nie
Predajňa súčiastok a príslušenstva pre motorové vozidlá	nie
Hotel (motel, hotel)	áno
Penzión *** až *	nie
Turistická ubytovňa **, *	nie
Chatová osada *** až *	áno
Kemping * až ****	nie
Ostatné hromadné ubytovacie zariadenia	nie
Komerčná poisťovňa	nie
Komerčná banka	nie
Bankomat	nie

Zdroj: Premier Consulting, spol. s r.o.

2.1.3 Občianska vybavenosť

Infraštruktúra je podmieňujúcim faktorom ekonomického a sociálneho rozvoja obce. Je tvorená technickou a sociálnou infraštruktúrou. Technická infraštruktúra je faktorom podmieňujúcim alokáciu firiem a ich prosperitu. Rovnako dôležitý význam má z pohľadu obyvateľov, nakoľko determinuje kvalitu ich života.

Kanalizácia

Obec Oravský Biely Potok v súčasnosti nedisponuje vybudovanou kanalizáciou. Tento nedostatok má vplyv na kvalitu života obyvateľov v obci. Hlavným problémom pri jej dobudovaní je predovšetkým jej mimoriadne vysoká investičná náročnosť.

Nová úprava zákona o vodách (§ 32 zákona 184/2002 Z.z.), stanovuje povinnosť odvádzať komunálne odpadové vody z aglomerácií verejnými kanalizáciami. Aglomerácie od 2 000 do 10 000 EO (ekvivalentných obyvateľov) sú povinné takéto odvádzanie zabezpečiť do konca roku 2015 a aglomerácie nad 10 000 EO do konca roku 2010 podľa plánu rozvoja verejných vodovodov a kanalizácií. Vypúšťanie komunálnych odpadových vôd a organicky znečistených priemyselných odpadových vôd do povrchových vôd je podľa spomínaného zákona možné až po ich minimálne dvojstupňovom čistení (v mechanicko – biologických ČOV).

Hoci z hľadiska odkanalizovania a čistenia odpadových vôd (OV) sú v centre pozornosti hlavne veľké a rozvíjajúce sa urbanizované celky, stále väčší význam je v súčasnosti venovaný i problematike odkanalizovania vidieckych lokalít. Doposiaľ platné požiadavky, kladené na čistiarnie odpadových vôd, ktoré sa týkali len odstraňovania organického znečistenia, sú v súčasnosti dopĺňané požiadavkami na odstraňovanie nutrientov – dusíka a fosforu a elimináciu anorganických a ťažko rozložiteľných organických polutantov, ktoré sa akumulujú hlavne v čistiarenských kaloch a na hygienické zabezpečenie finálnych produktov čistenia OV. Hlavnou úlohou do budúcnosti je príprava a realizácia verejnej kanalizácie a čističky odpadových vôd.

Vodovod

Zásobovanosť obyvateľstva na Slovensku pitnou vodou z verejných vodovodov v porovnaní s okolitými európskymi krajinami je nedostačujúca. Úroveň rozvoja verejných vodovodov je regionálne nerovnomerná, a jedným z rozhodujúcich faktorov je aj nedostatok zdrojov podzemných vôd v pasívnych oblastiach (napr. juh stredného Slovenska a väčšina východného Slovenska). Obec Oravský Biely Potok má kompletne vybudovaný vodovod, ktorého prevádzkovateľom je Oravská vodárenská spoločnosť.

Plynofikácia obce

V minulosti bola v obci zrealizovaná kompletná plynofikácia. Plynofikácia mala pozitívny vplyv na stav životného prostredia v obci, nakoľko sa znížil podiel popolu zo spaľovania uhlia z komunálneho odpadu. Zemný plyn (ZP) je zo všetkých fosílnych palív pre životné prostredie najprijateľnejší, pretože neprodukuje kyslíčniky síry, pevné častice a emituje aj omnoho menej NO_x a CO₂. Samotná plynofikácia však má vplyv na zmenu zloženia komunálneho odpadu (mierny nárast papiera, plastov a pod.). Prevádzkovateľom plynovodu v Oravskom Bielom Potoku je SPP Žilina.

Tab. č. 10: Stručné zhrnutie technickej infraštruktúry obce Oravský Biely Potok

Pošta	nie
Káblová televízia	áno
Verejný vodovod	áno
Verejná kanalizácia	nie
Kanalizačná sieť pripojená na ČOV	nie
Rozvodná sieť plynu	áno
Najbližšia zastávka vlakov - názov	Podbiel
Najbližšia zastávka vlakov - vzdialenosť v km	6

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky, údaje k 31.12.2005

Sociálna infraštruktúra

Sociálna infraštruktúra je určená na uspokojovanie potrieb obyvateľstva. Jej rozmiestňovanie je spojené so štruktúrou osídlenia ako aj veľkosťou obce. Zameranie a koncentrácia zariadení sociálnej infraštruktúry je priamo spojená s potrebou racionalizovať dostupnosť k nej, stanoviť ich optimálnu kapacitu vo vzťahu k dopytu. Zmenou spoločensko-ekonomického systému došlo k prerozdeleniu za rozvoj a financovanie sociálnej infraštruktúry medzi štátnu správu, miestnu a regionálnu samosprávu a súkromný sektor.

V obci sa nenachádza ani domov dôchodcov, ani detský domov ani zariadenie opatrovateľskej služby.

Zdravotná infraštruktúra

Dostupnosť zdravotníckej infraštruktúry je dôležitá pre celkové uspokojovanie potrieb obyvateľstva a má vplyv na konkurencieschopnosť obce. V obci sa nenachádza zdravotné stredisko. Pohotovostnú, ako aj odbornú zdravotnú starostlivosť poskytuje obyvateľom obce Oravský Biely Potok zdravotné stredisko, ktoré sa nachádza v susednej obci Habovka vzdialenej cca 6 km.

Kultúrna infraštruktúra

V obci sa nachádza kultúrny dom s jednou sálou, s kapacitou 100 miest. Disponuje javiskovým sedením, kuchynkou, vlastným funkčným ozvučením a osvetlením. Chýbajú však šatne a takisto vybavenie PC pre verejnosť. Za hlavný nedostatok kultúrneho domu obce sa považujú nedostatočné priestory.

Využitie tohto zariadenia umožňuje organizovanie kultúrno-spoločenských podujatí prezentujúcich miestnych tradícií a zvykov miestnych obyvateľov ako aj rôzne školské podujatia, divadelné predstavenia, príležitostné oslavy, koncerty a diskotéky pre mládež.

Obecné zastupiteľstvo komunikuje s občanmi prostredníctvom obecného rozhlasu, letákov, ako i web stránky s adresou www.oravskybielypotok.sk. V obci Oravský Biely Potok sa nachádza knižnica, obec však nedisponuje verejným internetom.

Bývanie

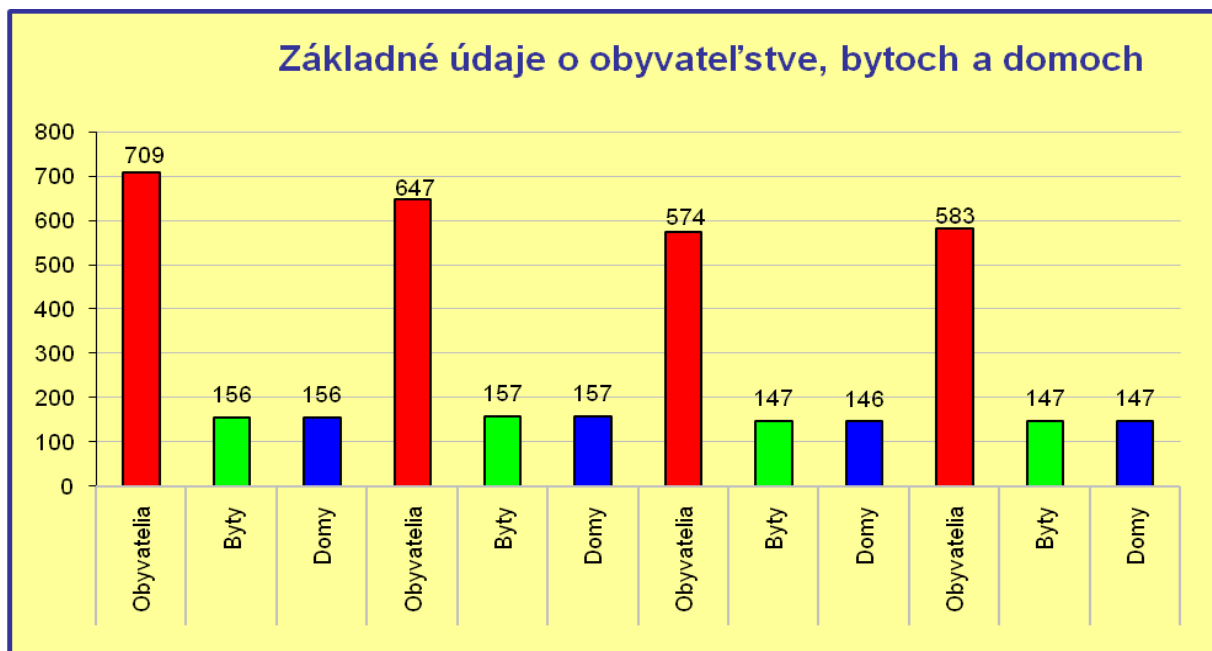
Bytový fond sa sústreďuje v bytových domoch ale i v tradičných rodinných domoch. Pri porovnaní s priemernými ukazovateľmi štandardu bývania okresu Tvrdošín sa zistilo, že bytový fond v obci Oravský Biely Potok sa vyznačuje mierne vyšším plošným štandardom, najmä z hľadiska kritérií veľkosti obytnej plochy, počtu obytných miestností a počtu osôb na 1 obytnú miestnosť.

Tab. č. 11: Základné údaje o obyvateľstve, bytoch a domoch

Základné údaje o obyvateľstve, bytoch a domoch												
Obec	1970			1980			1991			2001		
	Obyvatelia	Byty	Domy	Obyvatelia	Byty	Domy	Obyvatelia	Byty	Domy	Obyvatelia	Byty	Domy
Oravský Biely Potok	709	156	156	647	157	157	574	147	146	583	147	147

Zdroj: Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2001

Graf č. 4: Základné údaje o obyvateľstve, bytoch a domoch

Zdroj: Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2001

Vybavenosť domov a bytov poukazuje na rôznu životnú úroveň obyvateľov obce. Sleduje sa viacerými ukazovateľmi ako napr. ukazovateľom obložnosti, vybavenosťou bytov ústredným kúrením, kúpeľňou alebo sprchovacím kútom, automatickou práčkou, ale aj tým,

či domácnosť vlastní rekreačnú chatu, osobný automobil atď. Vybavenosť trvalo obývaných domov v obci Oravský Biely Potok nezaostáva za priemerom okresu či priemerom Slovenskej republiky.

Tab. č. 12: Vybavenosť domov a bytov v porovnaní s okresom a SR

	Priemerný počet					Podiel trvale obývaných bytov vybavených (v %)						Podiel trvale obývaných bytov s 3+ obytnými miestnosťami (v %)
	trvale bývajúcich osôb na 1 trvale obývaný byt	m ² obytnej plochy na 1 trvale obývaný byt	obytných miestností na 1 trvale obývaný byt	trvale bývajúcich osôb na 1 obytnú miestnosť	m ² obytnej plochy na osobu	ústredným kúrením	kúpeľňou alebo sprchovacím kútom	automatickou práčkou	rekreačnou chatou, domčekom, chalupou	osobným automobilom	počítačom	
Oravský Biely Potok	3,99	62,80	3,48	1,14	15,8	66,0	87,8	49,0	1,4	44,9	8,8	76,2
Priemer SR	3,49	64,52	3,61	0,98	18,9	58,2	84,7	48,6	2,4	38,8	6,9	79,5
Priemer okresu	3,82	60,30	3,45	1,11	15,8	84,9	95,6	61,6	4,5	41,3	12,4	74,8

Zdroj: Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2001

2.1.4 Vzdelávanie a kultúra

Školstvo

Inštitucionálna predškolská výchova, ktorá sa realizuje v materských školách, predstavuje rovnocennú účasť výchovno-vzdelávacej sústavy. Zabezpečuje výchovu a vzdelávanie detí predškolského veku (zákon č. 353/1994 o predškolských zariadeniach). Podľa deklarácie práv dieťaťa má právo navštevovať materskú školu každé dieťa od 3 do 6-tich príp. 7-mich rokov. MŠ je pre dieťa dôležitá a nezastupiteľná, najmä z hľadiska vývinového zrenia a sociálnej adaptácie. Výchovno-vzdelávací proces v MŠ sa riadi platnými učebnými osnovami pre príslušný typ školy, schválenými MŠ SR pre všetky druhy škôl.

V obci Oravský Biely Potok sa nenachádza základná škola. V roku 1977 bola miestna škola zrušená a odvtedy deti z obce navštevujú školy v Habovke a Zuberici.

V obci sa nachádza materská škola so sídlom Oravský Biely Potok č. 37, s vyučovacím jazykom slovenským, ktorej zriaďovateľom je obec. V školskom roku 2007/2008 škôlku

navštevuje 26 detí, v školskom roku 2008/2009 sa ráta s rovnakým počtom detí navštevujúcim materskú školu.

Kedže materská škola disponuje nedostatočnou kapacitou, obec plánuje jej rekonštrukciu, čím by sa v konečnom dôsledku zvýšila kvalita starostlivosti a výchovy detí v predškolskom veku.

Obrázok 1: Stará škola

Kultúrne podujatia

Podľa Programového vyhlásenia vlády z roku 2002 je ochrana a rozvoj kultúrneho dedičstva, podpora súčasných umeleckých prejavov, ako aj rozvoj kultúry vo všeobecnosti dôležitým vkladom do mravného, duchovného, sociálneho a ekonomického rozvoja spoločnosti. Podstatnú časť kultúrneho systému v súčasnom chápaní tvoria aj lokálne atribúty: miestne zvyky, tradície a dialekty; miestna topografia, kvality prírodných i vybudovaných prvkov životného prostredia, vrátane verejného priestoru; percepcia lokality vyjadrená v piesňach, povestiach, literatúre, miestopisoch; súbory miestne špecifických služieb, zručností v remeselnej výrobe, jedál a nápojov. Kultúrno-spoločenská činnosť obyvateľov obce je realizovaná predovšetkým v kultúrnom dome.

Dom kultúry v súčasnosti zabezpečuje kultúrno-spoločenské požiadavky širokej vrstvy obyvateľov obce. Fungujúca kultúrna infraštruktúra je dôležitá pre sociálno-ekonomický rozvoj regiónu, pretože poskytovaním adekvátnych priestorov na konferenčné, prednáškové, kultúrno-spoločenské a iné účely sa dosiahne vyvážený regionálny rozvoj prostredníctvom zvýšenia konkurencieschopnosti obce.

V kultúrnom dome sa nachádza javisko a kuchynka, hlavným nedostatkom sú malé priestory.

Kultúrny dom v obci využívajú na svoju činnosť nasledovné záujmové krúžky: detský folklórny súbor Osľárik, ženská spevácka skupina a Telovýchovná jednota TATRAN Oravský Biely Potok.

Najvýznamnejšou kultúrnou udalosťou je Medzinárodný kamenársky plenér – tradičné podujatie, ktorého spoluorganizátorom je Oravské osvetové stredisko v Dolnom Kubíne.

Ďalším významným kultúrnym podujatím sú Podroháčske folklórne slávnosti a Deň obce.

Obrázok č. 3 a č.4: Kamenársky plenér:

Tab. č. 13: Medzi najvýznamnejšie kultúrne podujatia patria:

Názov kultúrneho podujatia organizovaného v obci	Rok	Počet návštevníkov	Výška nákladov	Dotácia
Podroháčske folklórne slávnosti	každoročne v mesiaci august	800	20 000,-/rok	0
Medzinárodný kamenársky plenér	09/2006, 09/2007	300	40 000	0
Deň obce	každoročne v mesiaci jún	600	25 000	0

Zdroj: Premier Consulting, spol. s r.o.

Obec je členom Združenia miest a obcí Hornej Oravy, ďalej ZMOS-u, Asociácie horských sídiel, Euroregiónu Tatry a asociácie LEADER – združenie pre rozvoj Hornej Oravy.

2.1.5. Životné prostredie

Územie okresu Tvrdošín vyplňa oblasť severozápadného Slovenska, patriace do subprovincie Vonkajších Západných Karpát. Geografický profil územia okresu je veľmi členitý, o čom svedčí výškový rozdiel 1718 metrov. Povrch je prevažne hornatý, obkolesený zo všetkých strán horskými masívmi. Na okrese vymedzenom území sa nachádza šesť geomorfologických celkov. Sever územia tvorí Oravská kotlina, ktorá patrí medzi vysoko položené kotliny Slovenska, jej nadmorská výška nikde neklesá pod 600 metrov a jej veľká časť je pod hladinou Oravskej priehrady. Severozápadnou časťou územia okresu sa tiahne Oravská Magura. Východnú časť tvoria Tatry a juh Západné Tatry – Roháče. Stredom sa tiahne povodie rieky Orava, ktorú lemujú Skorušinské vrchy a Oravská Magura s bradlovým pásmom. V najnižšej nadmorskej výške je položená obec Podbiel 550 m n.m. a najvyššie obec Suchá Hora 785 m n.m. Najvyšším vrchom je Baníkov 2178 m.n.m. Dôležité horské sedlá nachádzajúce sa v okrese Tvrdošín sú Bobrovecké sedlo, ktoré sa nachádza v nadmorskej výške 1352 metra a Lúčne sedlo 1602 m n.m. Tieto sedla sú v Roháčoch na hranici s Poľskou republikou. Na hranici s okresom Liptovský Mikuláš je položené v nadmorskej výške 1963 m n.m. Smutné sedlo. Veľhory tvoria 12,5 a hornatiny 87,5 percent územia okresu. Takto členité geografické územie s ostrými svahmi je možným zdrojom ohrozenia a vzniku mimoriadnych udalostí v dôsledku padania skál, zosuvov pôdy a padania lavín.

Zemepisná poloha a nadmorská výška spôsobujú, že územie okresu Tvrdošín leží v chladnej oblasti. Iba dolina rieky Orava má o niečo teplejšie podnebie a patrí do mierne teplej oblasti. Podnebie možno celkovo označiť ako pomerne chladné a vlhké. Takéto chladné a vlhké podnebie vytvára časté hmly a námrazy, čo spôsobuje nemalé problémy v doprave a zapríčiňuje mimoriadne udalosti s ohrozením ľudí a majetku. Chladné podnebie spôsobuje nielen zemepisná poloha, ale aj oblasť Západných Tatier. Súčasnú usporiadanie zemského povrchu je výsledkom dlhodobého vývoja a viacerých evolučných procesov. Posledné treťohorné alpínske vrásnenie malo veľký význam, pretože počas neho vzniklo mohutné horstvo Karpaty, ktorých západná časť vytvára územie Slovenska a súčasne aj územie okresu Tvrdošín. Charakteristickým znakom Karpatskej horskej sústavy je pásmovitá stavba jednotlivých pohorí tiahnucich sa pozdĺžne vedľa seba. Svojrázne morfológický ráz a veľmi zložitú geologickú stavbu má bradlové pásmo. V okrese Tvrdošín začína Bielskou skalou medzi Krivou a Podbielom. Tiahne sa cez Nižnú, Tvrdošín - miestnu časť Medvedzie a Trstenú. Za Trstenou sa ponára pod neogénne ílovité sedimenty Oravskej kotliny, ktorá je výsledkom vodných usadenín v jazernej panve. Sladkovodné sedimenty s polohami lignitu sú odkryté v meandri Oravice pri Čimhovej. Tvoria ich hlavne piesky a íly. Neogénne sedimenty sú v týchto miestach prekryté hrubými štrkami, ktoré sú súčasťou náplavového kužeľa. V lokalite Suchá hora sa nachádza 8 – 10 metrov hrubý komplex organogénnych sedimentov – rašelina. Jeho plocha na území okresu dosahuje viac ako 3 km². Východnú časť územia Studenej doliny tvorí hutianske ílovcové súvrstvie, do ktorého je hlboko vrezaný Studený potok. Hutianske ílovcové súvrstvie je vo vyššej časti vystriedané flyšovými Zubereckými súvrstviami, ktoré vytvára južné svahy Skorušiny v smere na Oravice. Flyšové súvrstvie pokračuje z Oravíc severným smerom do Hladovky. Vytvára svahy severne od hlavného chrbta Skorušinských vrchov a pokračuje v širokom pruhu západným smerom na Vitanovú, Liesek, Brezovicu, Zábiedovo a Tvrdošín južne od Nižnej. Z uvedeného vyplýva, že väčšina územia okresu je z flyšových hornín, ktoré sú prikryté zvetralinovým plášťom. Striedanie pieskovcov a ílovcov spôsobuje, že svahy sú porušované množstvom zosuvov. Zosuvy najviac ohrozujú líniové stavby, najmä cestnú sieť.

Na území okresu Tvrdošín sa nachádzajú viaceré chránené územia. Prírodovedecky najhodnotnejším a najkrajším územím okresu je orografický celok Tatier – Roháče. Roháče predstavujú časť Tatranského národného parku (TANAP), ktorý má v tejto oblasti rozlohu

103 km². Toto územie je veľmi cenné z hľadiska prírodovedného, historického a cestovného ruchu. Na rozlohe Roháčov sa nachádza deväť chránených prírodných útvarov. V rámci územia okresu sa nachádzajú viaceré kategórie chránených území.

Najväčším producentom znečistenia ovzdušia v Žilinskom kraji sú Severoslovenské celulózy a papierne (SCP) a. s. Ružomberok. Na znečisťovaní ovzdušia sa podieľajú predovšetkým produkciou emisií tuhých znečisťujúcich látok, emisii oxidu siričitého SO₂, oxidoch dusíka NO_x a nezanedbateľný je aj prínos k emisiám oxidu uhoľnatého CO. Ďalším znečisťovateľom životného prostredia sú Považské chemické závody š. p. Žilina. V okolí je pôda kontaminovaná chrómom.

Odvoz komunálneho odpadu na skládku je zabezpečovaný spoločnosťou Technické služby Ružomberok.

V obci je zavedený separovaný zber druhotných surovín. Zber sa uskutočňuje prostredníctvom kontajnerov na jednotlivé zložky odpadu (sklo, papier, plasty, tetrapak). Taktiež sa pravidelne realizuje zber PET fliaš.

2.2. Analýza realizovaných opatrení

Konkurencieschopný a všestranne rozvinutý región je schopný efektívne využívať všetky zdroje pri zachovaní prírodných, kultúrnych a historických hodnôt, pamiatok regiónu a životného prostredia. Mobilizácia vnútorných zdrojov regiónu a získanie mimo regionálnych zdrojov nevyhnutných pre financovanie rozvojových zámerov.

Nižšie uvedená tabuľka obsahuje v minulosti realizované projekty s uvedením názvu projektu, roku realizácie, stručný popis, ako aj výška nákladov a dotácie s konkrétnym uvedením poskytovateľa.

Tab. č. 14: Realizované projekty

Tab.: Realizované projekty				
Názov realizovaného projektu	Rok	Výška nákladov (v mil. Sk)	Dotácia (v mil. Sk)	Poskytovateľ dotácie
Rekonštrukcia miestnej komunikácie	2007	1,06	vlastné zdroje	vlastné zdroje
Rekonštrukcia mosta ponad Studený potok	2006	0,40	0,15	dotácia z rezervy predsedu vlády
IBV Medzi Vodami – plynovod, vodovod, miestna komunikácia, elektrická energia	2002	2,82	0,56	Program rozvoja bývania

Všetky realizované investície v obci zvyšovali jej konkurencieschopnosť, aktivity z hľadiska cestovného ruchu, zvyšovali kvalitu cestovného ruchu a riešili akútne problémy obce.

Infraštruktúrna investícia predstavuje základný prostriedok stimulu ekonomického rozvoja, na základe ktorého je možné odštartovať proces revitalizácie a obnovy v obci. Samotné investície prispievajú k znižovaniu nezamestnanosti. Stavebné práce poskytujú spravidla pracovnú príležitosť miestnym firmám. Pre ekonomický rozvoj obce je dôležitá kvalitná a moderná infraštruktúra, ktorá je jedným z pilierov ekonomického a spoločenského rozvoja.

Obec každoročne realizuje niekoľko investičných akcií menšieho rozsahu, ako sú opravy a odstránenie havarijných stavov na obecnom majetku.

2.3. SWOT Analýza

SWOT analýza predstavuje analýzu silných stránok (S - strong), slabých stránok (W - weak), príležitostí (O - opportunities) a ohrození (T - threats).

Silné stránky

- ✓ aktívna spolková činnosť
- ✓ bohatý duchovný život, dodržiavanie folklórnych tradícií
- ✓ priaznivý stav produktívneho obyvateľstva
- ✓ pila, ...
- ✓ nízka frekvencia dopravy
- ✓ blízkosť rekreačných stredísk, lyžiarskych vlekov, termálneho kúpaliska
- ✓ vhodné prírodné, kultúrne a klimatické podmienky na rozvoj cestovného ruchu
- ✓ plynofikácia, vodovod, vybudované telekomunikačné siete
- ✓ blízkosť hôr
- ✓ kvalitné zdroje pitnej vody
- ✓ bohatá príroda (liečivé rastliny, lesné plody, huby)
- ✓ veľká diverzita flóry a fauny, endemické druhy flóry
- ✓ cykloturistické trasy

Slabé stránky

- ✓ nevyhovujúci stav niektorých úsekov miestnych komunikácií a nepostačujúca infraštruktúra
- ✓ nedokončená kanalizácia
- ✓ nedostatok finančných prostriedkov na rozvoj obce a jej infraštruktúry (školsťvo, zdravotníctvo, sociálna oblasť, ako aj kultúrne aktivity či životné prostredie
- ✓ nedostatočná sociálna sieť – chýbajúce kapacity a zariadenia
- ✓ chýbajúca zdravotná infraštruktúra
- ✓ nedostatok aktivít pre deti a mládež
- ✓ nedostatočné využívanie potenciálu vidieckeho CR a agroturistiky
- ✓ nízka úroveň podnikateľských zámerov a následný obmedzený prístup k financiám
- ✓ počet pracovných príležitostí v obci nepokrýva kapacity ekonomicky aktívneho obyvateľstva obce

Príležitosti

- ✓ vybudovanie kanalizácie
- ✓ dobudovanie miestnej komunikácie a chodníkov
- ✓ rekonštrukcia budovy obecného úradu a domu smútku
- ✓ rekonštrukcia športových ihrísk (futbalové, volejbalové)
- ✓ výstavba dreveného amfiteátra

- ✓ vybudovanie čakární autobusových zastávok
- ✓ parkové úpravy v rámci obce
- ✓ úprava potoka a vybudovanie protipovodňových zábran
- ✓ rekonštrukcia školskej, zdravotnej a sociálnej infraštruktúry
- ✓ odstraňovanie administratívnych bariér podnikania a zlepšovanie podnikateľského prostredia
- ✓ možnosti čerpania prostriedkov z EÚ
- ✓ podpora živnostenského, remeselného podnikania a samozamestnávania

Ohrozenia

- ✓ možnosť narušenia environmentálnej rovnováhy vplyvom nedobudovanej kanalizácie
- ✓ zlý technický stav komunikácií pôsobí zaostávanie regiónu a nevhodný režim dopravy zvýši záťaž životného prostredia aj priamo v obci
- ✓ pomalé tempo zavádzania moderných informačných systémov
- ✓ prehlbovanie nerovnováhy ponuky a dopytu na trhu práce
- ✓ odliv kvalifikovanej pracovnej sily do iných regiónov a zahraničia
- ✓ pokles a strata občianskych iniciatív v oblasti kultúry

2.4. Kľúčové disparity a hlavné faktory rozvoja

Hlavné príčiny regionálnych disparít sú v predovšetkým v realizácii postupných krokov ekonomickej reformy (devalvácia meny, liberalizácia cien, konverzia a následný rozpad trhov, odbytové ťažkosti), ktoré pôsobia s rôznou intenzitou na ekonomiku regiónov SR. Dopad pôsobenia postupných krokov ekonomickej reformy mal vplyv na štruktúru ekonomiky regiónov. Postup ekonomickej reformy sprevádzalo zhoršovanie ekonomickej situácie v okresoch a mikroregiónoch s monoštruktúrnym zameraním výrobnéj základne. Išlo predovšetkým o okresy alebo ich časti, kde sa rozhodujúca výrobná aktivita dostala do depresie a dochádzalo k prudkému znižovaniu zamestnanosti. Ekonomický úpadok výrobných aktivít pretrváva v priebehu celého transformačného procesu.

Disparity a faktory rozvoja ovplyvňujúce úroveň udržateľnej celkovej konvergencie SR k EÚ 15 v programovacom období 2007 až 2013:

Kľúčové disparity:

1. nedostatočne využitý existujúci rastový potenciál regiónov,
2. nedostatočná úroveň rastového potenciálu regiónov,
3. sektorové a regionálne rozdiely v konkurencieschopnosti dané nedostatočným využitím existujúceho rastového potenciálu, ako aj jeho nedostatočnou úrovňou,
4. útlm poľnohospodárskej prvovýroby.

Hlavné faktory rozvoja:

1. zlepšenie dostupnosti regiónov a dovybavenie územia infraštruktúrou,
2. rozvoj ľudského potenciálu a efektívne využitie pracovných síl,
3. využitie, reštrukturalizácia, rozvoj produkčného potenciálu a zvyšovanie inovačnej kapacity regiónov,
4. zachovanie a ochrana životného prostredia v obci.

Koherentné poradie faktorov rozvoja

Blízkosť významných mestských sídel prepojených s obcou dopravnou a technickou infraštruktúrou prináša zo sebou predovšetkým ekonomické a sociálne výhody. Ako sú napr.

dostatok pracovných príležitostí, kvalitná štruktúra ekonomických činností a predpoklad pre a rast a rozvoj potrieb a sociálnych istôt obyvateľstva a znižovanie nezamestnanosti.

Obec sa nachádza v regióne so značným potenciálom pre rozvoj priemyslu v okolí. V budúcnosti sa očakáva rozvoj priemyslu a v rámci neho zvyšovanie produktivity práce a pridanej hodnoty. Kvalitné podmienky pre umiestnenie firiem a závodov v spojení s relatívnym dostatkom zdrojov v regióne tiež vzbudzujú značný záujem zahraničných investorov.

Ekonomický potenciál daného regiónu predstavuje spolupôsobenie existujúcich ľudských zdrojov, kapitálu a prírodných daností za účelom výroby produkcie a poskytovania služieb. Ekonomický potenciál je rozhodujúcim faktorom rozvojových možností obce a determinantom životnej úrovne jej obyvateľstva. Je východiskom všetkých rozvojových zámerov, ktoré sa obce dotýkajú. Dokonalé zmapovanie existujúceho stavu ekonomického potenciálu a prognóza jeho očakávaného vývoja v budúcnosti je rozhodujúcim faktorom ekonomickej úspešnosti obce.

Koherentné poradie disparít

Skutočnosť, že kvalitný ekonomický, ľudský a sociálny potenciál je sústredený najmä v mestách, komplikuje naštartovanie rozvojových trendov v obci a vytvára disproporcie, ktoré ovplyvňujú charakter i časovú náročnosť ich adaptovania sa na nové rozvojové trendy.

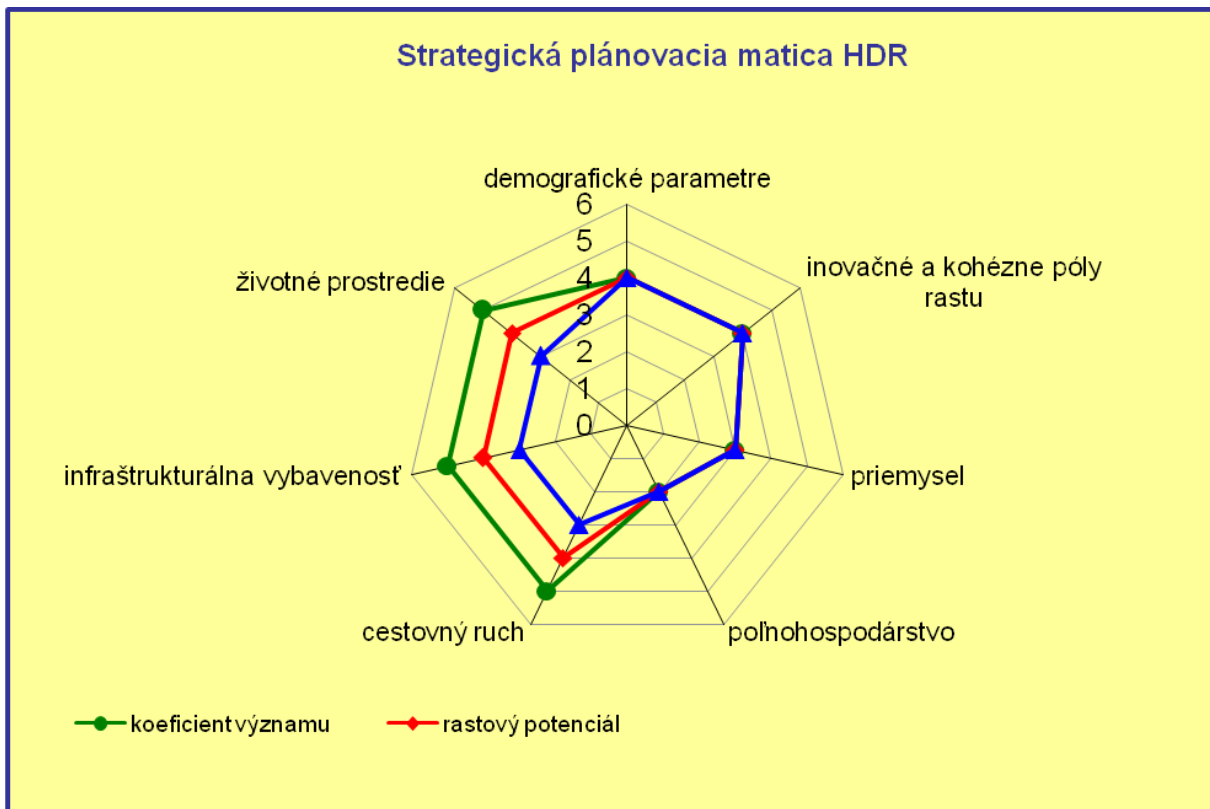
Jednou z disparít obce, ktorá vyžaduje riešenie v strednodobom horizonte je dobudovanie kanalizácie v obci. Na základe novej úpravy zákona o vodách (§ 32 zákona 184/2002 Z.z.), ktorý stanovuje povinnosť odvádzať komunálne odpadové vody verejnými kanalizáciami. Aglomerácie od 2 000 do 10 000 EO (ekvivalentných obyvateľov) sú povinné takéto odvádzanie zabezpečiť do konca roku 2015 a aglomerácie nad 10 000 EO do konca roku 2010 podľa plánu rozvoja verejných vodovodov a kanalizácií.

Nedobudovanie dopravnej infraštruktúry spôsobí zaostávanie regiónu a nevhodný režim dopravy zvýši záťaž životného prostredia aj priamo v obci. Dopravná infraštruktúra a jej napojenosť na nadradené dopravné ťahy je bezprostredne podmieňujúcim faktorom alokácie

firiem v obci alebo jej okolí. Vybudované cestné a železničné siete v regióne umožňujú približovať materiály, tovary i obyvateľstvo k rozvojovým pólom.

Graf č. 5: Strategická plánovacia matica hlavných determinantov rozvoja (HDR)

Zdroj: Premier Consulting, spol. s r.o.

Uvedené parametre na osiach predstavujú oblasti, ktoré sú vitálne pre rozvoj obce. Súčasný stav poukazuje na blízkosť obce k centráram rozvoja, kvalitné životné prostredie, priaznivé sú demografické parametre. Parametre pre poľnohospodárstvo a priemysel v obci, ktorý je založený prevažne na mikro, malých a stredných podnikoch sú priemerné. Infraštruktúrálna vybavenosť v obci vykazuje priemerné hodnoty, ktoré však sú čiastočne vyvážené blízkosťou k inovačným a kohéznym pólom rastu. Napriek tomu je zreteľný ich rastový potenciál.

3. Rozvojová stratégia

Rozvojová stratégia má nasledovné východiská:

- **rozvojové stratégie na vyššej úrovni** v štruktúre regionálneho rozvoja (Národného strategického referenčného rámca na roky 2007 - 2013, Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Nitrianskeho samosprávneho kraja).
- **výsledky socio-ekonomickej analýzy**, SWOT analýza a analýzy kľúčových disparít a hlavných faktorov rozvoja obce.
- **určenie nevyhnutných potrieb**, ktoré vyplývajú z platnej legislatívy (napr. nové normy v oblasti ochrany Životného prostredia).

3.1. Ciele a priority

Globálnym cieľom Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Oravský Biely Potok je podporiť vyvážený rozvoj v obci prostredníctvom postupného zvyšovania jej konkurencieschopnosti. Strategickým cieľom obce je vytvorenie vhodného sociálne – trhového a trvalo-udržateľného prostredia, ktoré bude podporovať vlastné úsilie a výkony obyvateľov pri tvorbe pracovných príležitostí, bude založené na akceptácii vlastníckych práv jednotlivcov a povedie jednotlivcov k dobrovoľnej zodpovednosti o sociálne slabších a o životné prostredie. Jednotlivé prioritné oblasti s popisom cieľov sú uvedené v nasledujúcej tabuľke:

Tab. č. 15: Prioritné oblasti s popisom cieľov

Priority a ciele		
č.	Priorita	Cieľ
1	Podpora trvalo udržateľného rozvoja	Zabezpečiť stabilný rast ekonomickej aktivity v obci a jej okolí, ktorý je základom hospodársko-sociálneho postavenia jej občanov: - priemysel - cestovný ruch - ostatné služby - poľnohospodárstvo

2	Ochrana životného prostredia	Zachovať úctu k životnému prostrediu nielen na úrovni platných noriem v oblasti ochrany životného prostredia, ale hlavne zvyšovať povedomie obyvateľov, aby sami aktívne prispievali k ochrane svojho okolia.
3	Investície do občianskej infraštruktúry	Prispieť k skvalitneniu a dobudovaniu občianskej infraštruktúry v oblastiach ako sú technická, sociálna, zdravotná a kultúrna infraštruktúra. Súčasťou tejto priority je aj riešenie a zlepšovanie situácie v oblasti bývania.
4	Rozvoj občianskej spoločnosti	Cieľom je aktivizácia obyvateľstva formou kultúrnych a športových podujatí ako aj kontinuálne zvyšovanie participácie obyvateľov na dianí v obci.
5	Podpora rozvoja služieb pre obyvateľov	Cieľom je skvalitnenie služieb poskytovaných na území obce ako aj zabezpečenie takých, ktoré v súčasnosti absentujú.

Zdroj: Premier Consulting, spol. s r.o.

3.2. Opatrenia a aktivity

Opatrenia boli navrhnuté a budú realizované s cieľom komplexného zabezpečenia cieľov stanovených v časti 3.1. Ciele a priority a boli rozdelené podľa prioritných oblastí.

Sumár opatrení:

Opatrenie: Zabezpečenie stabilného rastu ekonomickej aktivity v obci a jej okolí

Cieľ opatrenia: Cieľom je zabezpečiť stabilný rast ekonomickej aktivity v obci a jej okolí, ktorý je základom hospodársko-sociálneho postavenia jej občanov: priemysel, cestovný ruch, služby, poľnohospodárstvo, ostatné.

Stručná charakteristika opatrenia: Pre zabezpečenie ekonomického rozvoja obce je nutné realizovať opatrenie, ktoré tento rozvoj podporí (pomocou aktivít), avšak realizácia opatrenia bude koncipovaná a komplexne zabezpečená so zreteľom na trvalú udržateľnosť.

Predpokladané výsledky: Sú uvedené v časti 3.4. Programová štruktúra, merateľné ukazovatele

Opatrenie: Zabezpečenie ochrany životného prostredia

Cieľ opatrenia: Cieľom je zachovať úctu k životnému prostrediu nielen na úrovni platných noriem v oblasti ochrany životného prostredia, ale hlavne zvyšovať povedomie obyvateľov, aby sami aktívne prispievali k ochrane svojho okolia.

Stručná charakteristika opatrenia: Zabezpečenie rozvoja, ktorý neničí, ale zachováva životné prostredie so zreteľom na špecifické požiadavky a potreby obce a regiónu a vytvára synergický a komplementárny súlad s ostatnými opatreniami.

Predpokladané výsledky: Sú uvedené v časti 3.4. Programová štruktúra, merateľné ukazovatele

Opatrenie: Komplexné budovanie, dobudovanie a modernizácia infraštruktúry obce

Cieľ opatrenia: Cieľom je prispieť k skvalitneniu a dobudovaniu občianskej infraštruktúry v oblastiach ako sú technická, sociálna, zdravotná a kultúrna infraštruktúra. Súčasťou tejto priority je aj riešenie a zlepšovanie situácie v oblasti bývania.

Stručná charakteristika opatrenia: Zabezpečenie potrebnej technickej infraštruktúry pre kontinuálne zvyšovanie a udržanie kvality života obyvateľstva a naplnenie jeho potrieb ako aj potrieb firiem sídlacích na území obce a využívajúcich uvedenú infraštruktúru.

Predpokladané výsledky: Sú uvedené v časti 3.4. Programová štruktúra, merateľné ukazovatele

Opatrenie: Zvyšovanie participácie občanov na živote obce a jej ďalšom smerovaní

Cieľ opatrenia: Cieľom je aktivizácia obyvateľstva formou kultúrnych a športových podujatí ako aj kontinuálne zvyšovanie participácie obyvateľov na dianí v obci.

Stručná charakteristika opatrenia: Investície pre zabezpečenie a skvalitnenie demokratického systému riadenia obce smerom zdola nahor, za účasti všetkých občanov a zabezpečenie a posilnenie multikulturálnej spoločnosti založenej na odlišných základoch, kultúre a histórii, odbúravanie rasových a etnických predsudkov a posilnenia rodovej rovnoprávnosti a občianskej spolupatričnosti.

Predpokladané výsledky: Sú uvedené v časti 3.4. Programová štruktúra, merateľné ukazovatele

Opatrenie: Skvalitňovanie a zabezpečenie služieb obyvateľstvu

Cieľ opatrenia: Cieľom je skvalitnenie služieb poskytovaných na území obce ako aj zabezpečenie takých, ktoré v súčasnosti absentujú.

Stručná charakteristika opatrenia: Investície pre skvalitnenie poskytovaných služieb obyvateľstvu so zameraním na znevýhodnené skupiny obyvateľstva, marginalizované skupiny a sociálne odkázaných občanov.

Predpokladané výsledky: Sú uvedené v časti 3.4. Programová štruktúra, merateľné ukazovatele

Sumarizácia nákladov na jednotlivé opatrenia:

Tab. č. 16: Sumár finančného zabezpečenia opatrení:

Opatrenie	Počet aktivít	suma na opatrenie v tis. Sk
Zabezpečenie stabilného rastu ekonomickej aktivity v obci a jej okolí	1	210
Zabezpečenie ochrany životného prostredia	1	100
Komplexné budovanie, dobudovanie a modernizácia infraštruktúry obce	4	32300
Zvyšovanie participácie občanov na živote obce a jej ďalšom smerovaní	1	4050
Skvalitňovanie a zabezpečenie služieb obyvateľstvu	3	9030

Zdroj: Premier Consulting, spol. s r.o.

Vysvetlivky k údajom uvedeným v aktivitách:

Financovanie:

- *Náklady v tis. Sk:* Náklady na samotnú technickú realizáciu
- *Možnosti financovania:* možnosti získania financovania s uvedením potenciálneho zdroja
- *Náklady na prípravu projektu v tis. Sk (proj. dokumentácia, žiadosť o eurofondy, verejné obstarávanie):* finančné náklady, ktoré nie sú kalkulované v nákladoch na samotnú technickú dokumentáciu, ale sú pre realizáciu projektu nevyhnutné. Jedná sa o náklady zo strany obce, pri investíciách, pri ktorých je investor iný ako obec sa nekalkulujú.
- *Potreba financovania z vlastných zdrojov v tis. Sk:* súčet nákladov na samotnú technickú realizáciu projektu a nákladov na prípravu projektu. V prípade financovania projektov s využitím nenávratného finančného príspevku (alebo financovanie projektov súkromných investorov) je tu uvedená len suma, ktorú projekt vyžaduje prefinancovať zo strany obce.

Dopady:

Dopad na rozpočet (bežné príjmy/výdavky): sa udáva v hodnote za 1 kalendárny rok.

1. Opatrenie: Zabezpečenie stabilného rastu ekonomickej aktivity v obci a jej okolí

Aktivita: Výstavba autobusových čakární.
Popis: Zabezpečenie stabilného rastu ekonomickej aktivity v obci a jej okolí s ohľadom na cestovný ruch, služby a iné.
prioritná oblasť: Podpora trvalo udržateľného rozvoja. Plánovaný rok realizácie: 2009 zodpovedný za realizáciu: obec dôležitosť (1 = vysoká, 2 = stredná, 3 = nižšia): 1
Financovanie: Náklady v tis. Sk: 200 možnosti financovania: náklady na prípravu projektu v tis. Sk (proj.dokumentácia, verejné obstarávanie): 10 potreba financovania z vlastných zdrojov v tis. Sk: 210
Dopady: dopad na zamestnanosť: nulový vplyv dopad na rozpočet (bežné príjmy/výdavky): negatívny - zvýšenie bežných výdavkov o viac ako 50 tis. Sk dopad na kvalitu života: veľmi pozitívny

2. Opatrenie : Zabezpečenie ochrany životného prostredia šetrného využívania prírodných zdrojov

Aktivita: Zlepšenie environmentálneho poznania obyvateľov obce
Popis: Zlepšenie ochrany životného prostredia formou publikácie propagačných a vzdelávacích materiálov.
prioritná oblasť: Ochrana životného prostredia Plánovaný rok realizácie: 2013 zodpovedný za realizáciu: 0 dôležitosť (1 = vysoká, 2 = stredná, 3 = nižšia): 3
Financovanie: Náklady v tis. Sk: 100 možnosti financovania: náklady na prípravu projektu v tis. Sk (proj.dokumentácia, žiadosť o eurofondy, verejné obstarávanie): 0 potreba financovania z vlastných zdrojov v tis. Sk: 100
Dopady: dopad na zamestnanosť: nulový vplyv dopad na rozpočet (bežné príjmy/výdavky): nevýznamný dopad na kvalitu života: pozitívny

3. Opatrenie : Komplexné budovanie, dobudovanie a modernizácia infraštruktúry obce

Aktivita: Rekonštrukcia a výstavba miestnej komunikácie.
<p>Popis: Skvalitnenie lokálnej technickej infraštruktúry.</p> <p>prioritná oblasť: Podpora trvalo udržateľného rozvoja.</p> <p>Plánovaný rok realizácie: 2010</p> <p>zodpovedný za realizáciu: obec</p> <p>dôležitosť (1 = vysoká, 2 = stredná, 3 = nižšia): 1</p>
<p>Financovanie:</p> <p>Náklady v tis. Sk: 7000</p> <p>možnosti financovania: PRV SR 2007-2013, Opatrenie 3.4 Obnova a rozvoj obcí, občianskej vybavenosti a služieb, 3.4.2 Obnova a rozvoj obcí</p> <p>náklady na prípravu projektu v tis. Sk (proj.dokumentácia, žiadosť o eurofondy, verejné obstarávanie): 250</p> <p>potreba financovania z vlastných zdrojov v tis. Sk: 600</p>
<p>Dopady:</p> <p>dopad na zamestnanosť: nulový vplyv</p> <p>dopad na rozpočet (bežné príjmy/výdavky): pozitívny - úspora bežných výdavkov (nárast príjmov) o viac ako 50 tis. Sk</p> <p>dopad na kvalitu života: veľmi pozitívny</p>

Aktivita: Výstavba chodníka v obci .
<p>Popis: Skvalitnenie lokálnej technickej infraštruktúry.</p> <p>prioritná oblasť: Podpora trvalo udržateľného rozvoja</p> <p>Plánovaný rok realizácie: 2010</p> <p>zodpovedný za realizáciu: obec</p> <p>dôležitosť (1 = vysoká, 2 = stredná, 3 = nižšia): 1</p>
<p>Financovanie:</p> <p>Náklady v tis. Sk: 2500</p> <p>možnosti financovania: PRV SR 2007-2013, Opatrenie 3.4 Obnova a rozvoj obcí, občianskej vybavenosti a služieb, 3.4.2 Obnova a rozvoj obcí</p> <p>náklady na prípravu projektu v tis. Sk (proj.dokumentácia, žiadosť o eurofondy, verejné obstarávanie): 200</p> <p>potreba financovania z vlastných zdrojov v tis. Sk: 325</p>
<p>Dopady:</p> <p>dopad na zamestnanosť: nulový vplyv</p> <p>dopad na rozpočet (bežné príjmy/výdavky): pozitívny - úspora bežných výdavkov (nárast príjmov) o viac ako 50 tis. Sk</p> <p>dopad na kvalitu života: veľmi pozitívny</p>

Aktivita: Rekonštrukcia materskej školy.

Popis: Rekonštrukcia zahŕňajúca zateplenie obvodových stien, výmenu okien a opravu strechy, rekonštrukciu sociálnych zariadení s cieľom zlepšiť prevádzkovo-ekonomické parametre zariadenia.

prioritná oblasť: Investície do občianskej infraštruktúry

Plánovaný rok realizácie: 2012 (podľa finančných možností v období: 2011-2012)

zodpovedný za realizáciu: obec

dôležitosť (1 = vysoká, 2 = stredná, 3 = nižšia): 2

Financovanie:

Náklady v tis. Sk: 2000

možnosti financovania:

náklady na prípravu projektu v tis. Sk (proj.dokumentácia, verejné obstarávanie): 50

potreba financovania z vlastných zdrojov v tis. Sk: 2050

Dopady:

dopad na zamestnanosť: nulový vplyv

dopad na rozpočet (bežné príjmy/výdavky): veľmi negatívny - zvýšenie bežných výdavkov o 500 tis. Sk

dopad na kvalitu života: veľmi pozitívny

Aktivita: Inžinierske siete - nová individuálna bytová výstavba

Popis: V rámci rozšírenia intravilánu obce, vybudovanie infraštruktúry (plyn, voda, električka) v rámci plánovanej individuálnej bytovej výstavby – rozšírenie vodovodu, kanalizácia, cesty .

prioritná oblasť: Investície do občianskej infraštruktúry

Plánovaný rok realizácie: 2013

zodpovedný za realizáciu: obec

dôležitosť (1 = vysoká, 2 = stredná, 3 = nižšia): 2

Financovanie:

Náklady v tis. Sk: 20000

možnosti financovania: EU, ŠR, OVS,SSE,SPP, vlastné zdroje

náklady na prípravu projektu v tis. Sk (proj.dokumentácia, žiadosť o eurofondy, verejné obstarávanie): 300

potreba financovania z vlastných zdrojov v tis. Sk: 1300

Dopady:

dopad na zamestnanosť: nulový vplyv

dopad na rozpočet (bežné príjmy/výdavky): negatívny - zvýšenie bežných výdavkov o viac ako 50 tis. Sk

dopad na kvalitu života: veľmi pozitívny

4. Opatrenie : Zvyšovanie participácie občanov na živote obce a ďalšom smerovaní

Aktivita: Rekonštrukcia obecného úradu
<p>Popis: Modernizácia miestnej infraštruktúry v obci.</p>
<p>prioritná oblasť: Rozvoj občianskej spoločnosti   Plánovaný rok realizácie: 2011   zodpovedný za realizáciu: obec   dôležitosť (1 = vysoká, 2 = stredná, 3 = nižšia): 2</p>
<p>Financovanie: Náklady v tis. Sk: 4000   možnosti financovania: náklady na prípravu projektu v tis. Sk (proj.dokumentácia, verejné obstarávanie): 50   potreba financovania z vlastných zdrojov v tis. Sk: 4050</p>
<p>Dopady: dopad na zamestnanosť: nulový vplyv   dopad na rozpočet (bežné príjmy/výdavky): veľmi negatívny - zvýšenie bežných výdavkov o 500 tis. Sk   dopad na kvalitu života: pozitívny</p>

5. Opatrenie : Skvalitňovanie a zabezpečenie služieb obyvateľstvu

Aktivita: Športový areál
<p>Popis: Rekonštrukcia športového areálu - objekt spoločenského významu - voľnočasové aktivity.</p>
<p>prioritná oblasť: Podpora rozvoja služieb pre obyvateľov   Plánovaný rok realizácie: 2011 (podľa finančných možností v období: 2010-2011)   zodpovedný za realizáciu: obec   dôležitosť (1 = vysoká, 2 = stredná, 3 = nižšia): 1</p>
<p>Financovanie: Náklady v tis. Sk: 7000   možnosti financovania: PRV SR 2007-2013, Opatrenie 3.4 Obnova a rozvoj obcí, občianskej vybavenosti a služieb, 3.4.1 Základné služby pre vidiecke obyvateľstvo   náklady na prípravu projektu v tis. Sk (proj.dokumentácia, žiadosť o eurofondy, verejné obstarávanie): 400   potreba financovania z vlastných zdrojov v tis. Sk: 2600</p>
<p>Dopady: dopad na zamestnanosť: pozitívny - jedno až 10 nových prac.miest   dopad na rozpočet (bežné príjmy/výdavky): pozitívny - úspora bežných výdavkov (nárast príjmov) o viac ako 50 tis. Sk   dopad na kvalitu života: veľmi pozitívny</p>

Aktivita: Rekonštrukcia domu smútku

Popis: Modernizácia objektu spoločenského významu.

prioritná oblasť: Podpora rozvoja služieb pre obyvateľov

Plánovaný rok realizácie: 2012

zodpovedný za realizáciu: obec

dôležitosť (1 = vysoká, 2 = stredná, 3 = nižšia): 2

Financovanie:

Náklady v tis. Sk: 1000

možnosti financovania:

náklady na prípravu projektu v tis. Sk (proj.dokumentácia, obstarávanie): 30

potreba financovania z vlastných zdrojov v tis. Sk: 1030

Dopady:

dopad na zamestnanosť: nulový vplyv

dopad na rozpočet (bežné príjmy/výdavky): veľmi negatívny - zvýšenie bežných výdavkov o 500 tis. Sk

dopad na kvalitu života: pozitívny

Aktivita: Úprava cintorína

Popis: Rekonštrukcia chodníkov, rekonštrukcia verejných priestranstiev- lavičky, park – oddychová zóna.

prioritná oblasť: Podpora rozvoja služieb pre obyvateľov

Plánovaný rok realizácie: 2012

zodpovedný za realizáciu: obec

dôležitosť (1 = vysoká, 2 = stredná, 3 = nižšia): 2

Financovanie:

Náklady v tis. Sk: 500

možnosti financovania: PRV SR 2007-2013, Opatrenie 3.4 Obnova a rozvoj obcí, občianskej vybavenosti a služieb, 3.4.2 Obnova a rozvoj obcí

náklady na prípravu projektu v tis. Sk (proj.dokumentácia, žiadosť o eurofondy, verejné obstarávanie): 100

potreba financovania z vlastných zdrojov v tis. Sk: 125

Dopady:

dopad na zamestnanosť: nulový vplyv

dopad na rozpočet (bežné príjmy/výdavky): negatívny - zvýšenie bežných výdavkov o viac ako 50 tis. Sk

dopad na kvalitu života: pozitívny

3.3. Opis rozvojovej stratégie

Samotná charakteristika rozvojovej stratégie vyplýva z piatich prioritných oblastí určených v kapitole 3.1. Výška investícií bola kalkulovaná na základe prioritných oblastí a na základe strategickej plánovacej matice HDR. Určuje potrebu vlastných zdrojov podľa výšky investícií, ktoré boli definované ako determinujúce faktory rozvoja obce. Výška plánovaných investícií / nákladov pre jednotlivé prioritné oblasti závisí od viacerých faktorov:

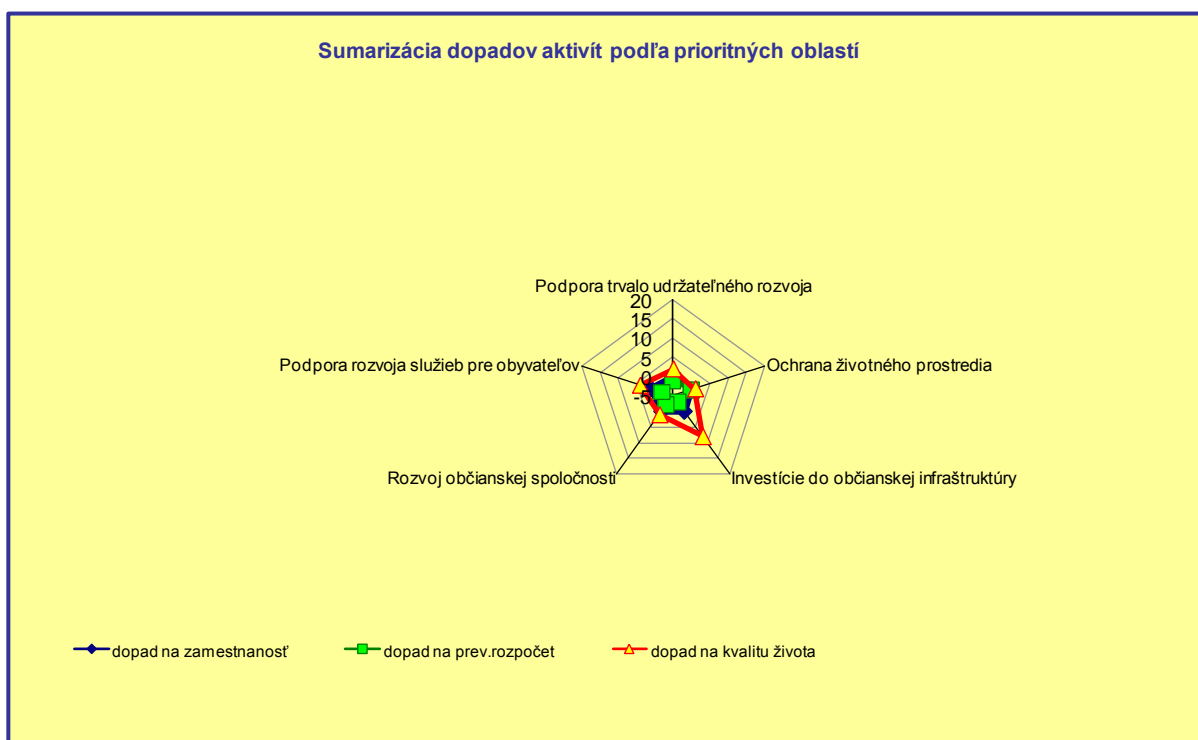
- investičná náročnosť aktivít – aktivity v oblasti občianskej infraštruktúry kladú najvyššie nároky na financovanie

- miery využitia cudzích zdrojov a zapojenia partnerov – do aktivít v oblasti trvalo udržateľného rozvoja sa budú zapájať aj partneri, ktorí prevezmú veľkú časť financovania a tak spoluúčasť obce je nižšia

- nižšia celková suma aktivít v peňažnom vyjadrení neznamená nižšiu prioritu týchto aktivít alebo zanedbávanie tejto oblasti – tieto aktivity sú jednoducho menej finančne náročné avšak získanie iných zdrojov je často ťažšie.

Definovanie rozvojovej stratégie obce nadväzuje na výsledky komplexných analýz a na SWOT analýzu, pričom sa snaží odstrániť alebo prinajmenšom zmierniť identifikované disparity pomocou určených faktorov rozvoja. Rozvoj obce je chápaný ako jej hospodársky rozvoj, predovšetkým ako hospodársky rast. Malo by ísť hlavne o taký rozvoj, ktorý neničí vlastnú surovinovú a ľudskú základňu, zachováva životné prostredie, teda o trvalo udržateľný.

3.4. Programová štruktúra, merateľné ukazovatele

Medzi merateľné ukazovatele zaraďujeme aj výšku nákladov (náklady celkové, náklady na prípravu projektov a potrebu financovania z vlastných zdrojov) a merateľné sú aj dopady na zamestnanosť, prevádzkový rozpočet a kvalita života v obci. Merateľné ukazovatele sú podrobne charakterizované v rámci kapitoly 3.2. Opatrenia a aktivity, v tejto časti preto uvádzame ich sumarizáciu:

Z uvedenej sumarizácie vyplýva, že :

- plánované aktivity v prioritnej oblasti Podpora trvalo udržateľného rozvoja budú mať najpozitívnejší vplyv na zamestnanosť
- kvalitu života občanov najviac posilnia aktivity v prioritnej oblasti Investície do občianskej infraštruktúry a Podpora rozvoja služieb pre obyvateľov
- dopad na rozpočet obce je prevažne neutrálny

Rozvojová stratégia obce vychádza predovšetkým zo silných stránok a maximálnom možnom využití príležitostí identifikovaných vo SWOT analýze a strategickej plánovacej matici.

4.Finančný plán

Jednou z kľúčových otázok programu rozvoja je schopnosť obce v priebehu jeho realizácie zaistiť zdroje potrebné na jeho financovanie. Finančné zdroje potrebné pre naplnenia aktivít uvedených v Programe hospodárskeho a sociálneho rozvoja budú plynúť z nasledovných zdrojov:

□ **rozpočet obce** je základným zdrojom financovania aktivít. V zmysle východiskových parametrov rozpočtu verejnej správy na rok 2007 sa v roku 2007 predpokladá rast hospodárstva na úrovni 8,9%, rast zamestnanosti o 0,8% a rast reálnych miezd o 4,1%. Priemerná ročná miera inflácie sa očakáva v hodnote 2,7%. Rozhodujúci podiel na príjmoch rozpočtov obcí budú mať v roku 2008 daňové príjmy, dotácie a transfery. V roku 2008 sa plánuje ich výnos v sume 58,4 mld. Sk. Z výnosov týchto daní a transferov musia obce a mestá zabezpečiť financovanie svojich originálnych pôsobností vrátane všetkých pôsobností presunutých a presúvaných z orgánov štátnej správy na obce v rámci pokračujúcej decentralizácie verejnej správy. Výnos dane z príjmov fyzických osôb sa odhaduje v sume 3,1 mld. Sk a výnos z príjmov právnických osôb sa odhaduje na 58,4 mld. Sk. Dotácie na prenesený výkon štátnej správy sa odhadujú v sume 18,9 mld. Sk, čo je v porovnaní s rokom 2007 nárast o 12%. Výška voľných prostriedkov je však limitovaná a preto je vhodné prostriedky obecného rozpočtu použiť najmä na nasledovné:

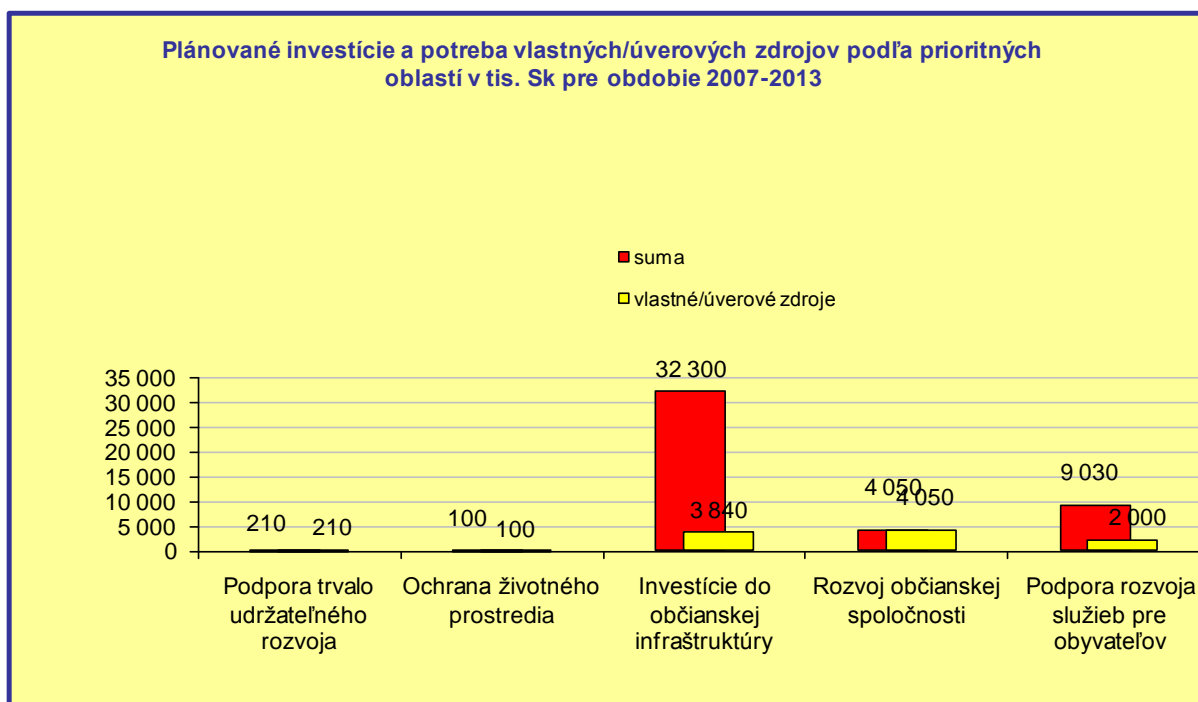
o **zabezpečiť prípravu projektov** – projektová dokumentácia, príprava žiadostí na čerpanie eurofondov a podobne

o **spolufinancovať europrojekty** – štandardne je nevyhnutné podieľať sa časťou 0-5% na europrojektoch. Tento podiel vzrastie, ak zoberieme do úvahy aj vedľajšie náklady projektov.

o **financovanie bežných aktivít** – ide najmä o neinvestičné aktivity v oblasti služieb obyvateľom alebo podpore kultúrneho a športového života

- **ostatné verejné zdroje**, najmä prostriedky ŠFRB sú vhodné na financovanie bytovej výstavby. Príležitosti na získanie nenávratného finančného príspevku zo štátneho rozpočtu sú v značnej miere obmedzené. Podstatným parametrom pre získanie dotácie na výstavbu obecných bytov bude projektovaná rozloha obytnej plochy jednotlivých b.j.
- **súkromné zdroje** – je možné použiť najmä na v projektoch, ktoré sú orientované na podporu podnikateľského prostredia a súkromný sektor z neho bude mať tiež osôh
- **štrukturálne fondy EÚ** – je možné použiť na financovanie mnohých projektov, avšak treba uvážiť ich zložitú a náročnú prípravu.
- **úverové zdroje** – úvery sú vhodné na riešenie akútnych investičných potrieb prípadne na financovanie aktivít s pozitívnym dopadom na rozpočet obce.

Analýza súčasného hospodárenia – rok 2007, Súvaha obce k 31.12.2007 (Skrátená forma):

	tis. Sk	
neobežný majetok spolu	4 188	93,6%
dlhodobý nehmotný majetok	11	0,2%
dlhodobý hmotný majetok	1 674	37,4%
<i>pozemky</i>	118	2,6%
<i>umelecké diela a zbierky</i>	0	0,0%
<i>stavby</i>	607	13,6%
<i>stroje, prístroje a zariadenia</i>	95	2,1%
<i>dopravné zariadenia</i>	501	11,2%
<i>pestovateľské celky trvalých porastov</i>	0	0,0%
<i>obstaranie HIM</i>	353	7,9%
<i>drobný dlh. hm. majetok</i>	0	0,0%
<i>ostatný HIM</i>	0	0,0%
dlhodobý finančný majetok	2 503	56,0%
obežný majetok	284	6,4%
<i>zásoby</i>	35	0,8%
<i>pohľadávky</i>	0	0,0%
<i>finančný majetok</i>	249	5,6%
rozpoctové účty, z toho:	0	0,0%
<i>prostriedky rozpočtového hospodárenia</i>	0	0,0%
majetok spolu	4 472	100,0%
vlastne zdroje	4 131	92,4%
<i>majetkove fondy</i>	4 053	90,6%
<i>financne a peňažne fondy</i>	0	0,0%
<i>vysledok hospodarenia</i>	78	1,7%
zdroje krytia prostriedkov rozpočt.hosp.	0	0,0%
cudzie zdroje	341	7,6%
<i>dlhodobé záväzky</i>	137	3,1%
<i>krátkodobé záväzky</i>	204	4,6%
<i>bankové úvery</i>	0	0,0%
<i>prechodné účty pasívne</i>	0	0,0%
pasíva celkom	4 472	100,0%

Majetok obce tvorí predovšetkým dlhodobý hmotný majetok v celkovej súčasnej hodnote 1674 tis. Sk. Tvoreným je predovšetkým skupinou stavby (607 tis. Sk; 13,6% majetku obce).

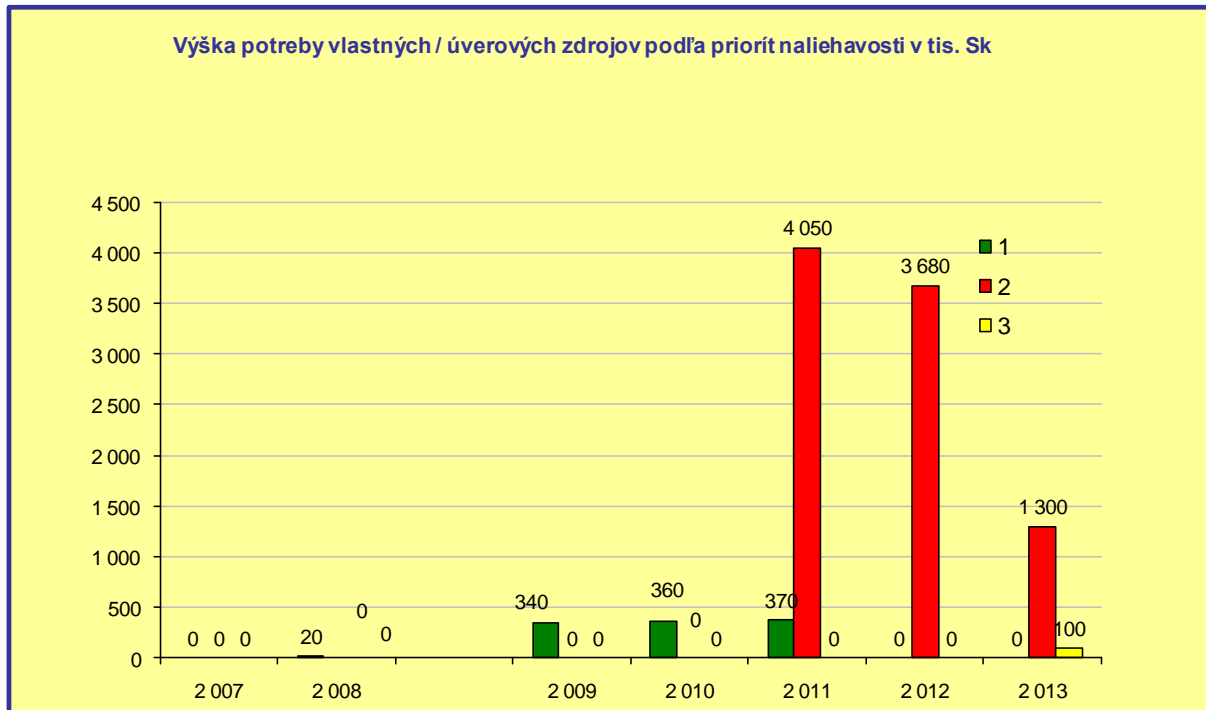
vybrané ukazovatele	
momentálna likvidita	45 tis. Sk
likvidita 1. stupňa	45 tis. Sk
likvidita 2.stupňa	45 tis. Sk
likvidita 3.stupňa	80 tis. Sk
ukazovateľ zadlženosti	7,63%
miera zadlženosti	8,25%
úverová zaťaženosť	0,00%
miera opotrebenie stavieb	96,7%
miera opotrebenia zariadení a tech.	59,2%

Momentálna likvidita (likvidita 1. stupňa) je kladná, čo je potrebné hodnotiť mimoriadne pozitívne. Uvedené naznačuje, že obec nemá problémy s včasným uhrádzaním svojich krátkodobých záväzkov. Úverové zaťaženie obce je nulové čo je predpokladom pre začiatok nových investícií. O perspektívnom hospodárení a dostatočnom objeme likvidných prostriedkov vypovedá kladná hodnota likvidity 2. a 3. stupňa za rok 2007. Obec má v súvislosti s prevádzkou vyrovnané záväzky a jej aktivity sú v súlade so zákonom NR SR č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Pod likviditou rozumieme schopnosť obce uhradiť včas svoje záväzky voči všetkým dodávateľom (veriteľom). Pod likvidnosťou aktív rozumieme schopnosť v čo najkratšom čase pretransformovať jednotlivé majetkové súčasti podniku na peňažné prostriedky, a to bez straty alebo bez podstatnej zľavy z ich účtovnej hodnoty. Likvidita 1. stupňa vypovedá, aký podiel krátkodobých dlhov môže subjekt k určitému dňu (v závislosti od toho, z ktorého dňa sú pre analýzu poskytované údaje) vyplatiť v hotovosti. Za optimálny sa považuje pomer od 0,00 do 0,60. Likvidita 2. stupňa vypovedá o tom, ako je subjekt schopný zaplatiť krátkodobé dlhy bez predaja zásob. Zásoby môžu byť ovplyvnené ich likvidnosťou. Tento ukazovateľ je pre posúdenie likvidity veľmi dôležitý. V zásade platí, že hodnota ukazovateľa by sa mala pohybovať od 1,00 do 1,50. Ak je hodnota menšia ako 1,00, subjekt musí rátať s tým, že na zaplatenie záväzkov bude musieť likvidovať zásoby. Ak je hodnota vyššia ako 1,00, tak po úhrade krátkodobých záväzkov má ešte rezervu (napr. ak bežná likvidita je 1,25, táto rezerva predstavuje 25 %).

Ukazovateľ likvidity 3. stupňa udáva podiel krátkodobých dlhov na financovaní obežného majetku. Čím je likvidita 3. stupňa väčšia, tým je väčší podiel financovania krátkodobého majetku dlhodobými zdrojmi, čo znižuje riziko platobnej neschopnosti pre prípad, že sa nepodarí premeniť časť nepeňažného obežného majetku na peňažné prostriedky. Hodnota ukazovateľa nemá byť menšia ako 1,50, optimum je 2,00 a za maximálnu hodnotu je

považovaný pomer 2,50. Plánované aktivity boli posudzované z finančného hľadiska pre posúdenie súladu investičných aktivít a ich rozpočtov so zákonom NR SR č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Tabuľka predstavuje potrebu vlastných zdrojov v jednotlivých rokoch realizácie aktivít plánu hospodárskeho a sociálneho rozvoja. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja predpokladá vyššie investície v prvých rokoch, nakoľko sa počíta aj s prípadným úverovým financovaním s následným splácaním v ďalších rokoch. Nasledujúca tabuľka predstavuje alternatívne možnosti investícií v závislosti od možností získania financovania rozvojových projektov obce:

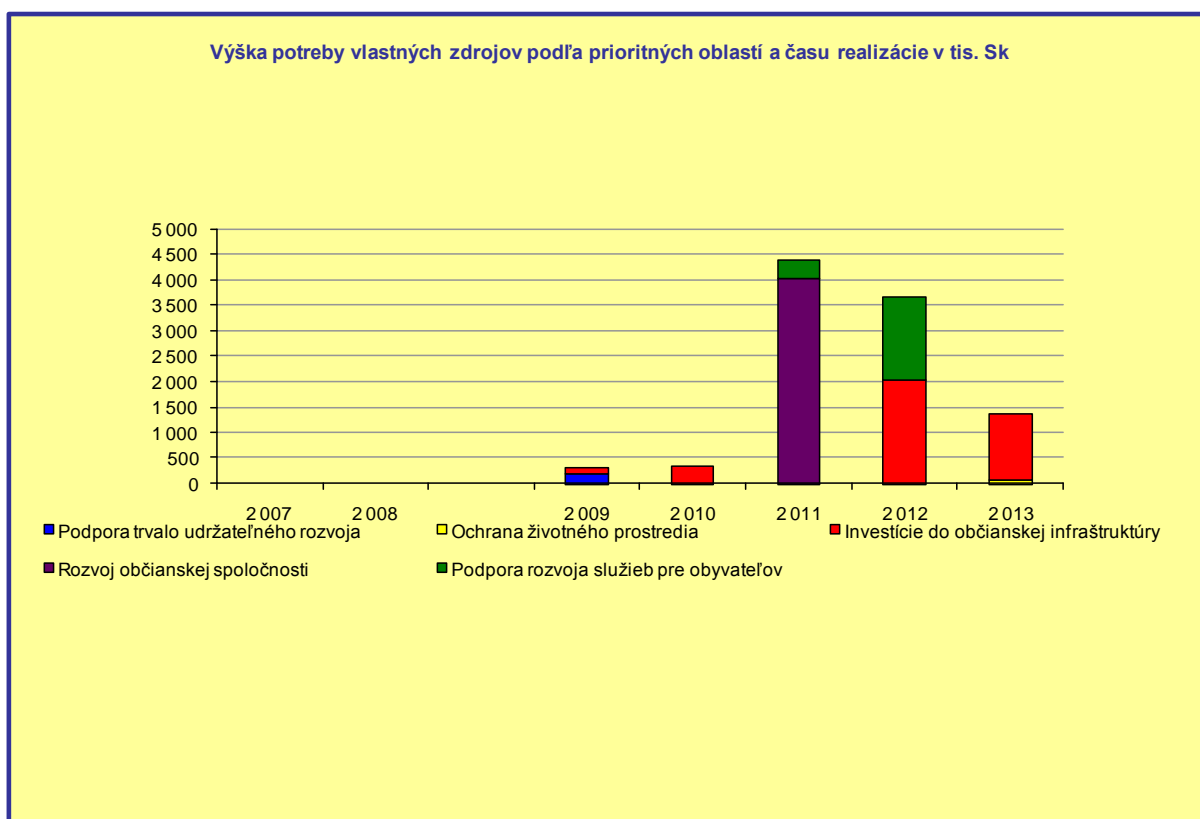
Priorita č.1 – najvyššia priorita. Uvedené investície budú realizované bezpodmienečne, pretože sú najnaliehavejšie a najakútnejšie z hľadiska rozvoja obce.

Uvedené investície budú realizované bez ohľadu na to, či obec získa financovanie pre uvedené aktivity zo zdrojov EÚ.

□ **Priorita č. 2 – stredná priorita.** Uvedené investície budú realizované v prípade, že obec získa prostriedky na realizáciu aktivít z prostriedkov EÚ. V prípade nezískania uvedených prostriedkov budú investície odložené do času, pokiaľ nebude zaistené financovanie.

□ **Priorita č.3 – najnižšia priorita.** Prevažne projekty menšieho rozsahu a finančnej náročnosti, ktoré je možné realizovať vlastnými zdrojmi, ale nemali by ohroziť aktivity s vyššou prioritou.

Z hľadiska potrieb rozvoja obce je dôležité zabezpečiť aj participáciu súkromných zdrojov na jednotlivých projektoch. Preto obec bude realizovať aktivity pre vytvorenie priaznivého investičného prostredia v obci (viď. kapitolu 3.2.).

4.1. Rozdelenie financií na programovacie obdobie

Plánované čerpanie zdrojov bolo uvedené v časti 3.2 ku každej aktivite samostatne. Na tomto mieste uvádzame sumarizáciu čerpania jednotlivých zdrojov.

Rozdelenie financií na programovacie obdobie									
Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejný zdroj	Fond EÚ	Verejný zdroj				Súkromné zdroje	EIB
				Verejný zdroj spolu	Národné verejný zdroj				
					Národné verejný zdroj spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje		
A=B+H+ CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH	
2007									
2008	20		20		20			20	
2009	7 460		7 460	5 340	2 120	1 780		340	
2010	2 700		2 700	1 755	945	585		360	
2011	11 450		11 450	5 273	6 178	1 758		4 420	
2012	3 680		3 680		3 680			3 680	
2013	20 400		20 400	14 250	6 150	4 750		1 400	
Spolu	45 710		25 310	12 368	3 085	2 365		720	

Údaje v tis. Sk

4.2. Rozdelenie financií na priority a opatrenia

Dole uvedená tabuľka uvádza súhrn čerpania zdrojov podľa jednotlivých prioritných oblastí.

Rozdelenie financií na priority a opatrenia									
prioritná oblasť	Oprávnené náklady spolu	Verejný zdroj	Fond EÚ	Verejný zdroj				Súkromné zdroje	EIB
				Verejný zdroj spolu	Národné verejný zdroj				
					Národné verejný zdroj spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje		
A=B+H+ CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH	
1	210		210		210			210	
2	100		100		100			100	
3	32 300		32 300	21 345	10 955	7 115		3 840	
4	4 050		4 050		4 050			4 050	
5	9 030		9 030	5 273	3 758	1 758		2 000	
Spolu	45 690		45 690	26 618	19 073	8 873		10 200	

Údaje v tis. Sk

5. Zabezpečenie realizácie

PHSR je potrebné podrobiť každoročnému posúdeniu v odborných komisiách a tak aktualizovať plán aktivít na nasledujúci rok. PHSR je živý dokument, ktorý je potrebné aktualizovať a upravovať podľa akútnych potrieb či možností financovania. Strategické plánovanie podpory rozvoja obce je charakteristické najmä:

- orientáciou podpory na dosiahnuté efekty,
- hierarchickým usporiadaním cieľov,
- riadením na základe procesov,
- permanentným monitorovaním a vyhodnocovaním efektov,
- permanentným učením sa a inováciou,
- rozvíjaním partnerstiev,
- zodpovednosťou voči verejnosti.

Na základe poznatkov o efektívnosti a účinnosti vynaložených nákladov sa budú iniciovať inovačné zlepšenia v rámci stanovovania cieľov v obci. Informácie o účinnosti a efektívnosti vynakladaných prostriedkov sú nenahraditeľným zdrojom permanentného rozširovania poznatkov v oblasti podpory rozvoja obce.

5.1. Inštitucionálne a organizačné zabezpečenie

Zabezpečenie realizácie a naplnenia Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja bude dosiahnuté koordinovaným a širokospektrálnym pôsobením všetkých zainteresovaných cieľových skupín v obci v kombinácii s využitím schopností a skúseností všetkých zodpovedných osôb. V časti 3.2 je uvedený subjekt zodpovedný za realizáciu každej aktivity. Väčšina aktivít je v pôsobnosti obce. Nakoľko sú tieto aktivity rozsiahle a náročné, je potrebné určiť konkrétne osoby či komisie v orgánoch obce, ktoré budú tieto aktivity riadiť a

koordinovať. V pláne hospodárskeho a sociálneho rozvoja neurčujeme konkrétne mená či posty, nakoľko takéto rozhodnutia je potrebné robiť operatívne. Je však možné rámcovo určiť kompetencie jednotlivých orgánov obce. Štruktúra organizačného zabezpečenia manažmentu programu je závislá od špecifických podmienok obce. Zastupiteľstvo obce je najvyšší orgán na čele so starostom, má politickú a riadiacu zodpovednosť za plnenie celého programu rozvoja obce.

Obecné zastupiteľstvo prijíma rozhodnutia o postupe realizácie programu, ustanovuje riadiacu skupinu alebo osobu, ktorá bude poverená riadením procesu, schvaľuje návrhy a projekty rozvoja, dojednáva partnerské vzťahy, hodnotí, schvaľuje výsledky a výstupy programu, zabezpečuje jeho realizáciu a rozhoduje o zmenách. Zastupiteľstvo spracúva, schvaľuje, riadi a pravidelne vyhodnocuje plnenie programu obce. Realizácia programu je vykonávaná na základe projektov. Na realizácii programu sa budú podieľať odborníci a partneri, nakoľko účinnosť plnenia programu je možné zvýšiť len na základe partnerstiev. Okrem podnikateľskej sféry sú vhodnými partnermi, subjekty so skúsenosťami vo sfére čerpania finančných prostriedkov z fondov EÚ. Implementácia Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja je najvhodnejšia prostredníctvom implementačných projektov, ktoré môže obec realizovať sama alebo v spolupráci s externými poradenskými organizáciami. Úlohou implementačného projektu je zaviesť dané opatrenie do praxe a ďalej vykonať potrebné opatrenia, aby sa pokračovalo v práci navrhnutým smerom, alebo priamo zrealizovať opatrenie do jeho úspešného naplnenia cieľov a dosiahnutia programovaného výsledku a stavu. Organizačné opatrenia špecifikujú nástroje, ktorými bude zabezpečené napĺňanie vytýčených strategických cieľov a zámerov v PHSR a nástroje, akými sa strategický dokument dopĺňa a aktualizuje. Je potrebné zabezpečiť inštitucionálne zabezpečenie implementácie konkretizovaných zámerov v jednotlivých oblastiach rozvoja obce. Inštitucionálne hľadisko poskytne informáciu o tom, kto bude realizovať naplnenie vytýčených cieľov a kto ponese zodpovednosť za ich dosiahnutie a splnenie. Zodpovednosť je konkretizovaná v rámci každého jedného plánovaného projektu v obci.

4.2. Monitorovanie a hodnotenie

Monitorovanie plnenia programu rozvoja bude stálym a dlhodobým procesom zameraným na sledovanie kvalitatívnych a kvantitatívnych zmien pomocou vybraných ukazovateľov, cieľom ktorého bude získavanie informácií o skutočnom plnení opatrení zameraných na zmenu

negatívneho vývoja, resp. o potrebe zmeniť ich výber alebo spôsob realizácie. Stabilizovať zásady procesu monitorovania umožní priebežná i etapovitá kontrola realizácie programu. Nevyhnutnou podmienkou monitoringu je organizačné a metodické zabezpečenie riešenia operatívnych problémov a z nich vyplývajúce zmenové riadenie. Monitorovanie plnenia programu rozvoja bude obsahovať nasledovné činnosti:

- každoročné hodnotenie napĺňania cieľov stanovených v PHSR,
- každoročné spracovanie plánu aktivít na nasledujúce obdobie,
- vyhodnotenie dosiahnutých výsledkov ako popis stupňa realizovaných cieľov a opatrení,
- vyhodnotenie dopadov aktivít na občanov dotazníkovou formou a porovnanie s počiatočnými preferenciami občanov pri zostavovaní PHSR.

Uvedené činnosti uskutočnené v procese monitorovania umožnia zhodnotiť postup v realizácii plánovaných úloh. Znamená sledovanie výstupov, financovanie jednotlivých činností, projektov alebo etáp. Monitorovanie sa uskutočňuje prostredníctvom ukazovateľov, ktoré sa vzťahujú na špecifické ciele, objasňujú stav implementácie, výsledkov a dopadov a poukazujú na dosiahnutý vývoj vo vzťahu k finančnému plánu. Po implementácii bude pracovná skupina plniť aj funkciu monitorovania a hodnotenia. Konkrétne pôjde o sledovanie vývoja, smerovania a zmien vonkajších podmienok v obci, požiadaviek obyvateľov, ako aj požiadavky ďalších cieľových skupín (návštevníkov, investorov a podnikateľov). V procese monitorovania sa zhromažďujú údaje o realizovaných projektoch. Na základe výstupov monitorovania a hodnotenia je potrebné následne uskutočniť aktualizáciu strategických cieľov. Cieľom monitorovania pracovnými skupinami bude zabezpečiť konzistentné a pravidelné informácie o realizovaných a ukončených projektoch. Vhodným spôsobom na realizáciu monitoringu sú kvantitatívne ukazovatele úspešnosti, ktoré dávajú jednoznačnú odpoveď na stupeň alebo mieru naplnenia projektu v danom časovom období. Spôsob práce pracovnej skupiny uskutočňujúcej monitorovanie a hodnotenie vyplynie zo samotného charakteru projektu. Zmyslom procesu hodnotenia je sumarizovať výstupy získané monitorovaním projektov na získanie informácií o účinnosti a efektívnosti vynaložených nákladov. Tieto informácie sa transformujú do monitorovacích a hodnotiacich správ, ktoré sa prerokovávajú na zasadnutiach pracovnej skupiny. Proces hodnotenia využíva ako svoje

vstupy všetky dáta získavané v procese monitorovania. Výstupom procesu hodnotenia, resp. celého procesu monitorovania a hodnotenia, sú hodnotiace a monitorovacie správy. Hodnotenie je vykonávané pravidelne za účelom merania efektivity voči cieľom projektov. Vykonáva sa v priebehu realizácie jednotlivých projektov a po ich ukončení. Posudzuje sa hlavne vecná stránka a vzniknuté problémy. Riešenie prioritných problémov sa posudzuje s použitím kritérií voči stanoveným ukazovateľom. Hodnotenie znamená kritické a objektívne overovanie. Plní funkciu spätnej väzby. Hodnotenie sa opiera o monitorovacie činnosti, ktoré mu poskytujú nevyhnutné informácie.

4.3. Harmonogram realizácie

Každá aktivita má v časti 3.2 určený predpokladaný termín realizácie. Dolu uvedená tabuľka sumarizuje harmonogram podľa jednotlivých prioritných oblastí.

Harmonogram realizácie podľa priorit								
oblasť / rok	2 007	2 008	2 009		2 010	2 011	2 012	2 013
Podpora trvalo udržateľného rozvoja								
Ochrana životného prostredia								
Investície do občianskej infraštruktúry								
Rozvoj občianskej spoločnosti								
Podpora rozvoja služieb pre obyvateľov								

Časový harmonogram nie je záväzný a bude priebežne aktualizovaný na základe finančnej situácie a rozpočtu obce.

5. Záver

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja je spracovaný na báze viacerých dokumentov a v súlade s príslušnými zákonnými predpismi. Časť PHSR je zameraná na komplexnú analýzu v oblastiach ako demografia, nezamestnanosť, hospodárska oblasť, sociálna a technická infraštruktúra a iné oblasti, ktoré popisujú a analyzujú súčasný stav v obci, ktorý je detailnejšie rozpracovaný vo SWOT analýze popisujúcej silné a slabé stránky, príležitosti a ohrozenia. PHSR je dôležitým strategickým, systémovým a koncepčným dokumentom pre zabezpečovanie zásadných aktivít rozvoja v zmysle definovaných cieľov, priorít, opatrení a financovania. Vzhľadom na súčasné postavenie regionálneho rozvoja v rámci Slovenskej republiky, ktorý nevytvára priame nástroje podpory v regiónoch (VÚC), je dokument PHSR účelovo a explicitne zameraný na ciele a priority rozvoja kraja pod. a Národného strategického referenčného rámca na roky 2007 - 2013. Sleduje sa tým najmä možnosť využívania nástrojov pomoci EÚ, to znamená využitie štrukturálnych fondov a kohézneho fondu. Vykonateľnosť PHSR bude závislá od mnohých faktorov, predovšetkým od schopnosti zainteresovaných subjektov vypracovávať a predkladať príslušným ústredným riadiacim orgánom a ich sprostredkujúcim implementačným agentúram také projekty, ktoré budú konkurencieschopné. Veľký význam pre realizovanie jednotlivých opatrení a aktivít definovaných v PHSR bude mať úroveň riadenia a koordinácie celého procesu prípravy projektov a ich presadzovania na národnej úrovni. Program je potrebné hodnotiť ako dokument otvorený, ktorý môžu orgány obce priebežne doplňovať o nové aktivity, respektíve vypúšťať tie opatrenia, ktorých realizácia nie je v možnostiach obce. Nástrojom pre naplnenie úloh vyplývajúcich z Národného plánu regionálneho rozvoja SR je PHSR ako základný programovací dokument pre uskutočňovanie regionálnej politiky ako aj základný rámec pre budúce projekty, v oblasti znižovania regionálnych disparít. Program zároveň odráža aj nový spôsob spolupráce s EÚ založenej na princípoch partnerstva, otvorenosti, subsidiarity a hospodárskej a sociálnej súdržnosti na úseku regionálneho rozvoja. Hlavnou myšlienkou tohto dokumentu je zlepšovať kvalitu života občanov a sociálnu súdržnosť spoločnosti, najmä vytvoriť podmienky pre ekonomický rozvoj a tvorbu pracovných príležitostí, presadzovať koncept trvalo udržateľného rozvoja.

